

Četvrtak, 1. novembar 2005.

Svedok Vlatko Vuković

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs (Nice), izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hteo bih sad da pogledamo knjigu koju ste juče čitali kad ste govorili o tome šta u knjizi piše o razgovoru između pilota NATO-a i kontrole leta. Otvorite to, molim vas, na onu stranicu na kojoj se nalazi transkript razgovora i predajete je meni. Strana 86. Isto tako, molim vas lepo, da mi predate, ne znam da li je to predloženo za uvrštenje u spis, ali zanima me onaj letak koji ste doneli. Mislim da ste rekli da je letak bačen iz aviona i nalazio se u jednoj plastičnoj omotnici.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine Najs, ne znam šta vas zanima. Mislim da je bio ovaj stratezijski bombarder B52...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mene zanima samo ono što ste vi nama juče pokazali. Prema tome, predajte mi samo taj.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam hteo sve da vam pokažem, ali nije dozvoljeno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad je reč o razgovoru koji je navodno snimljen i odštampan u knjizi, recite nam da li ste vi ikada sami čuli tu audio traku, ako ona postoji?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, ovaj razgovor nije navodno snimljen, nego je snimljen, a čuo sam i audio traku, ona je uostalom emitovana preko sredstava informisanja a mislim da su je emitovale i vaše televizijske i radio stanice i tek posle toga je Džejm Šej (Jamie Shea) bio primoran da prizna da su upravo avioni NATO izvršili gađanje civila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako ste vi čuli taj snimak, recite nam da li ste taj snimak doneli ovde?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, tu snimku nisam doneo, a mogu da je nabavim i da je naknadno dostavim ako je to potrebno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li da nam kažete gde bi smo je mi mogli da je nabavimo kako bismo proverili da li je tačno ono što piše u knjizi?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Rekao sam vam možete nabaviti pored zvaničnih dokumenata koji sigurno postoje u vojnom arhivu, možete je nabaviti na Radio-televiziji Beograd, možete je nabaviti na Si-En-En (CNN), Bi-Bi-Si (BBC). Koga god kontaktirate od ozbiljnih radio i tv stanica, sigurno imaju taj snimak. Uostalom, možete je nabaviti od komande NATO snaga ako vam je budu dali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda ćemo se još vratiti na ovu temu ukoliko to bude opravdano vremenom. Kada je reč o dokumentima iz predmetnog vremena zanima me sledeće: kada ste vi odgovorili Komisiji za saradnju sa Međunarodnim sudom, kojim ste se dokumentima služili, dokumentima nastalim u onom vremenskom periodu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pitate, ako sam dobro shvatio, kada sam davao izjave Komisiji koje sam relevantne dokumente imao?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Zavisi koja je izjava za koju aktivnost davana. Kada sam davao izjave vezane za učešće moje jedinice u protiv-terorističkoj akciji u širem rejonu Orahovca (Rahovec), što podrazumeva Belu Crkvu (Bellacerke) i Celine (Celine). Tada sam već imao par dokumenata iz tog perioda, a to je zapovest komandanta brigade...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koje dokumente?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: A nabrajam ih. Imao sam zapovest komandanta brigade za tu protiv-terorističku akciju, imao sam originalnu njegovu kartu odluke i imao sam analizu koju je on posle protiv-terorističke akcije uradio. Mislim da su ti dokumenti ovde uvedeni. Ja deo toga imam. Zapovest i odluku imam i analizu. Kod mene je to obeleženo sa brojem tri, brojem...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak, zaustavimo se. Osim karte i naređenja, koje ste druge dokumente imali na raspolaganju tada kad ste pisali izjave za Komisiju Vojske Jugoslavije?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To nije bila Komisija Vojske Jugoslavije, to je bila Komisija za saradnju sa Međunarodnim krivičnim tribunalom, a imao sam iz tog perioda samo ova tri dokumenta. To vam kažem. I normalno, imao sam ono što ima svaki čovek, svoja sećanja. Razgovarao sam i pre nego što sam dobio ovaj zadatak sa svojim starešinama...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, da. Hvala. U redu.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs, možda biste vi mogli da pomognete. Koliko sam ja shvatio, to jeste bila komisija koju je osnovala Vojska Jugoslavije, iako članovi komisije nisu bili samo vojnici nego i drugi ljudi.

ADVOKAT KEJ: U iskazima do sada smo čuli da je tu komisiju osnovao jedan od ministara. On je organizovao rad Komisije za saradnju sa Međunarodnim sudom.

SUDIJA BONOMI: Ali kad govorimo o toj komisiji, da li vi želite da kažete da ta komisija nije bila ograničena samo na vojne dokaze?

ADVOKAT KEJ: Ne.

SUDIJA BONOMI: U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dokumenti koje mi imamo, a koji su pominjani, kažu da je tu komisiju osnovalo Ministarstvo odbrane 2001. godine u aprilu. Pokušavam sada da pronađem prvi originalni dokument o tome. Da vidim da li je prevedeno.

SUDIJA BONOMI: Nije nužno da se to ovog časa reši.

TUŽILAC NAJS: Dobro, pronaći ću jedan raniji dokument, ali mislim da nikada nije bilo nikakve sumnje da je to jedno telo Vojske Jugoslavije. Ako bude potrebno kasnije ćemo se još time pozabaviti. To je telo koje je stajalo između Nacionalnog veća za saradnju i vojske, a u svrhu predavanja

matrerijala pripadnika vojske ili same vojske. Ali nabaviću u svakom slučaju originalni dokument koji će nam dati tačan opis.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vukoviću, ono što ja ovde želim da saznam je samo sledeće: koje ste tačno dokumente imali na raspolaganju kad ste dali izjave za tu komisiju? Vi ste pomenuli dva dokumenta od Delića i jednu kartu. Da li onda mogu da pretpostavim da vi niste tada imali pristup vašim dnevnim beleškama koje nose naslov "Borbeni izveštaji".

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam rekao da sam imao dva dokumenta, nego tri. Znači prvi je zapovest, drugi je odluka na karti i treće je analiza same protiv-terorističke operacije. Dalje, ovo nisu bile moje beleške, gospodine Najš. To su borbeni dokumenti koje radi jedna jedinica. Ali nisu mi tada bili dostupni jer su bili u arhivi. Njih sam, uostalom, dobio delimično možda mesec i po, dva pre mog dolaska ovde...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vukoviću, slušajte, molim vas, moja pitanja. Daću vam sada jedan primer. Možete da uzmete više vremena, budući da želimo da vam uštedimo vreme. Ja sam vas pitao da li ste pored dva dokumenta i jedne karte raspolagali i dnevnim borbenim izveštajem. Vaš je odgovor, dakle, ne. Niste ih imali, zar ne? I dovoljno je samo da kažete ne.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ako, gospodine Najš, postavite tako konkretno pitanje, dobili ste konkretan odgovor. Malopre ste, ja molim pogledajte transkript, rekli dva dokumenta i to Delićeve. To nisu dokumenti Delićeve, nego to je zapovest komandanta brigade. Znači, to nije ličnost, to je institucija. Ja vam u tom smeru skrećem pažnju. A moj odgovor svakako nisam...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vuković, gospodine Vuković, ako vi stvarno imate poteškoća u shvatanju mojih pitanja, ja ću ih još više pojednostaviti za vas, jer ja smatram da vi ovde gubite vreme. Ako smatrate da su pitanja preteška, saslušajte ovo pitanje. Kada ste pisali vaše izjave za Komisiju Vojske Jugoslavije, da li ste imali ratni dnevnik vaše jedinice?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Nisam imao ratni dnevnik svoje jedinice, a smatram da vi ne shvatate moj odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Jeste li imali ratni dnevnik jedinice vašeg komandanta brigade, Delića?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, vi me očigledno ne slušate. Jednina tri dokumenta koja sam imao nabrojao sam. Ako kažem da su to jednina tri dokumenta, znači nisam ni imao više dokumenata. Potrebe ...

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče, vi treba da odgovarate na pitanja koja su vam postavljena. Pitanje je jeste li imali ratni dnevnik vašeg komandanta brigade Delića. Da li je odgovor da ili je odgovor ne?

SVEDOK VUKOVIĆ: Odgovor je ne.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko ste izjava napisali u tom vašem radu sa Komisijom?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: A tu ne mogu da budem precizan, ali od 10 do 15 izjava, s tim što su dve izjave date za rejon Korenice (Korenice), a ostale izjave su...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Dobro. Mi ovde imamo ukupno osam izjava. Da li vi imate ovde svih 10 do 15, kako bismo otkrili šta stoji u drugim izjavama koje ste vi napisali, a koje nama nisu predate?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da nedostaje samo moja izjava za Brestovac (Brestoc), za Randubravu (Randobrave), a ostale izjave su ovde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imate li te ostale izjave danas ovde sa sobom kako bi ih i ja mogao pročitati ili kako bi to neko pročitao za mene?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine Najs, imam izjave i moje, a imam i izjave mojih potčinjenih koje mi niste dali da pomenem. To je deo starešina koji je učestvovao u ovim...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde. Gospodine Vukoviću, vi ovde iznosite jako puno komentara. Možete li da objasnite zašto kažete da vam ja nisam dozvolio da se poslužite izjavama vaših potčinjenih? Mi još nismo došli do te faze, zar ne? Zašto vi kažete da vam to to nisam dozvolio?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Nisam rekao da mi vi niste dopustili, nego sam rekao: nije mi dopušteno. E sad, ne znam kakav prevod, gospodine Najš, vi dobijate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kažu mi da ste vi to vrlo konkretno rekli. Sasvim konkretno ste mene spomenuli. Vi ste jedan izuzetno pristrasan svedok, gospodine Vuković, zar ne?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najš, svedok je objasnio da on nije rekao da ste ga vi sprečili nego da je bio sprečen. Možda se radi o prevodu. Hajde da nastavimo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam, molim vas, da li vam je poznata operacija "Grabež"?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam je bila poznata operacija bez obzira kako se zvala, koju je organizovao Farkaš, a čiji je cilj bio da se nešto učini u vezi sa oficirima vojske za koju se smatralo da deluju van kontrole?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam. Ako mislite na Gezu Farkaša, njega lično znam. Ali nikad u toku moje službe se nisam profesionalno sretao sa njim. Nisam imao dodira, tako da o toj nekoj akciji koju vi pominjete nikada nisam čuo, ali znam za puno naredbi koje je izdavao moj pretpostavljeni starešina vezano za nedisciplinu i vezano za sve pojave narušavanja discipline u jedinici. Imam deo tih njegovih naređenja i ovde...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde. Postoji li bilo koji drugi pukovnik Dragan Vuković koji je služio na Kosovu, ukoliko vi znate, 1999. godine ili ste vi jedni sa tim imenom?

SUDIJA BONOMI: Ali ovaj svedok se zove Vlatko Vuković.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Da li ste vi bili jedini?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Sad tačno ne znam šta me pitate? Da li me pitate za 1999. godine, 1992. godinu, za Dragana Vukovića ili Vlatka Vukovića. Budite precizni, molim vas.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vlatko Vuković. Da li ste vi jedini Vlatko Vuković?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: A verovatno nisam, gospodine Najs. Ima puno... To je prezime, inače, poprilično zastupljeno u mojoj zemlji. Ne mogu vam odgovoriti ni sa da ni sa ne.

SUDIJA ROBINSON: A vlastito ime? Da li je i vaše vlastito ime, Vlatko, veoma uobičajeno?

SVEDOK VUKOVIĆ: Pa, toliko nije. Koliko znam sa tim imenom i prezimenom postoji još jedan oficir u Vojsci Jugoslavije, ali on je, koliko znam, saobraćajac.

SUDIJA ROBINSON: Da li je i on pukovnik?

SVEDOK VUKOVIĆ: Da, on je isto po činu pukovnik. Čak je i stariji od mene i po godinama i ranije je dobio čin pukovnika.

SUDIJA BONOMI: Gledajte, ovo je bio jednostavan odgovor na pitanje, a da sudija Robinson (Robinson) nije intervenisao mi ne bismo dobili taj jednostavan odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte sada, molim vas, jednu stvar kojom smo se već ranije koristili, jednu kartu. Molim da se to podeli. Imamo kopiju i za grafoskop. Ja ću vam objasniti šta je ovo, a onda vi to možete da pogledate. Ovo je na engleskom, ali budući da se zapravo radi o imenima, gledajte, ovo je jedno vizuelno pomagalo koje pokazuje različite lokalitete. To su lokacije za koje postoje materijali koji tvrde da je u neke određene dane na tim mestima Vojska Jugoslavije počinila neke prekršaje, odnosno, krivična dela. Evo, uzeću jedan primer kako bih vam to objasnio. Vidite li pri vrhu evo, na primer, Đakovica (Gjakove)? Vidite li? Đakovica gore levo i tu je jedan kvadrat koji je onda crtom vezan do lokacije Đakovice. Vidite li to?

SUDIJA KVON: Pitam da li svedok to može da vidi?

SVEDOK VUKOVIĆ: Vidim dobro, sudijo Kvon (Kwon).

SUDIJA KVON: U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Evo, ono što piše u onoj kućici jeste da postoje razni izvori informacija za ovaj konkretni grad. Na primer, Pedi Ešdaun (Jeremy Paddy Ashdown), svedok K-32, knjiga "Po naređenjima" (Under Orders), drugi svedoci, knjiga "Kako viđeno, tako rečeno", još više svedoka, i tako dalje, i tako dalje. Dakle, u toj kućici piše da za Đakovicu postoje razni izvori informacija o tome šta je radila Vojska Jugoslavije. Dakle, to je svrha ovog našeg vizuelnog pomagala. Ja bih sada želeo da nam vi kažete sledeće. Za koja od ovih mesta koja se nalaze napisana na ovoj karti, za koja od ovih mesta vi možete da nam date direktno svedočenje o tome šta se tamo dogodilo? Dakle, ne ono što ste vi čuli od drugih ljudi, nego direktno, neposredno svedočenje? Idemo sada, dakle, redom. Sredina karte, Velika Kruša (Krushe e Madhe). Molim vas da odgovarate samo sa da ili ne. Recite nam, da li vi možete da nam kažete na osnovu vaših ličnih i neposrednih saznanja šta se dogodilo u Velikoj Kruši 24. i 27. marta? Da ili ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Perane, ili Berane možda, da li možete da nam kažete šta se dogodilo u Peranima na osnovu vaših ličnih saznanja 25. do 30. marta?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Mislite na Pirane (Piran) možda?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pirane, da, da.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Idemo dalje. Vidimo Nogavac (Nagafc), između marta i aprila, imate li vi neposredna saznanja o Nogavcu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Samo od 25. do 28. marta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Trnje (Termje) 25. marta. Imate li vi neposredna saznanja o Trnju?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Imate li neposredna saznanja o Mamuši (Mamushe) 25. ili 27. marta?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Za Mamušu imam za 28., 27. i 28. mart, jer sam bio tamo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U istom području Lesane (Leshane), 28. mart. Imate li vi neposredna saznanja o tom mestu u to vreme?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja tako mesto ne mogu da nađem. Morate mi pomoći gde je. Sigurno takvo mesto ne postoji na Kosovu i Metohiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Malo istočnije od Trnja. A ako ne znate za to mesto onda očigledno tamo niste bili.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Sigurno ne znam jer istočnije nisam bio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Celina, 25. mart. Imate li neposredna saznanja o tome?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Imam. Lično sam bio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Bela Crkava, 25. marta. Imate li neposredna saznanja o tome?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Imam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo sada prema severu. Da li tvrdite da imate neposredna saznanja o događajima u samoj Đakovici u bilo kojem vremenu između jun 1998. godine i aprila 1999. godine? Imate li direktna, neposredna saznanja šta se događalo u Đakovici u tom periodu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja imam neposredna saznanja samo za noć 24. marta, jer je tada gađana moja kasarna i civilni, stambeni delovi Đakovice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Meja (Meja), imate li neposredna saznanja o tome šta se dogodilo u Mejama 27. i 28. aprila?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Za Meju imam i za 27. i za 28. april, ali imam i za 14. april takođe direktna saznanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Hvala. A zatim ako gledamo malo dalje, dakle, sada samo pokušavamo da ustanovimo o kojim mestima vi kažete da imate neposredna saznanja. Ako pogledamo mesta poput Studenčana (Studenqan) ili Raštana (Reshtan) severoistočno, da li je to predaleko da biste vi imali neposredna saznanja o tome ili vi kažete da imate neposredna saznanja i o tome šta se tamo dešavalo?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Nemam neposredna saznanja. Znam samo ono što sam čuo preko uređaja...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Pusto Selo (Pastasel) ili Orahovac, da li imate neposredna saznanja šta se desilo u tom mestu u martu 1999. godine, u Pustom Selu ili 1998. ili martu 1999. godine u Orahovcu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: U Pustom Selu je deo moje jedinice bio u septembru 1998. godine, a kasnije nisam tamo bio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. A Orahovac?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: U Orahovcu sam bio takođe kada je rađena protiv-teroristička akcija na pravcu Sanovac (Senoc) - Drenovac (Drenoc) - Pusto Selo. Bio sam u Orahovcu. Odatle smo krenuli. I kroz Orahovac sam prošao još par puta kada smo vršili protiv-terorističke akcije na planini Milanovac, ali o samom gradu nemam nikakva konkretna saznanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala, i ako pogledamo nešto dalje na jug, na primer, Landovica (Landovice). Da li znate bilo šta o tome?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, u Landovici nisam bio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ili Koriša (Korishe)?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: O Koriši znam samo ono što sam čuo i što sam pročitao u knjigama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Časni Sude, mislim da su time identifikovane geografske granice svedokovih saznanja i razumevanja događaja. Gospodine Vukoviću, kakvi su najbolji pismeni dokazi onoga što se desilo u to vreme? Kakvi dokazi? Kakvi dokumenti? Da li su to dnevni izveštaji ili borbeni izveštaji i ratni dnevници? Da li je to najbolji način da se beleži ono što se desilo u to vreme?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, to nije najbolji, to je jedini način da se zabeleži ono što se desilo. Znači, to su sve vrste pisanih dokumenata. Ali ja bih, ako dozvolite, dali ste mi kartu koju ja ne znam da pročitam, ali vidim ove vaše izvore informacija. Puno ovih ljudi i poznajem. Ne puno. Poznajem jednog čoveka. I mogu vam reći da su vam izvori izuzetno dobri. Čak vidim ovde i jednog mog kolegu, ako dobro čitam ime, Nik Peraj (Nike Peraj). Njega lično poznajem i o njemu mogu da vam dosta pričam. A vidim ovde da se pominje...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, da li ste vi postavili pitanje?

TUŽILAC NAJS: Nisam.

SUDIJA ROBINSON: Uzdržite se od komentara i slušajte pitanja i dajte odgovore na pitanja, pa ćemo mnogo brže napredovati.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se svedok sada da ne verzija sa odlomcima dnevnih izveštaja, što je tabulator 2 u fascikli, već puna verzija koju smo kasnije dobili. Ovo je dokument koga je bilo gotovo nemoguće čitati. Naravno, mi se ne žalimo na rukopis, ali to je tako. Ako bismo stavili kopiju na grafoskop, onda ćemo morati da se potrudimo sa tom kopijom na grafoskopu. Da li Pretresno veće ima svoju kopiju u punom obimu?

SUDIJA ROBINSON: Izgleda da nemamo.

TUŽILAC NAJS: Pa, to je Odbrana dostavila, ali izgleda nedovoljan broj kopija. To je prilično veliki dokument. U gornjem desnom uglu ovih strana vide se brojevi. Pogledajmo sada, molim vas. Mislim da je to strana 99 u gornjem uglu, gornjem desnom uglu ili približno tom, delu. Ne, molim vas da nađete stranu 126, gornji desni ugao. Imamo prevod ovog dela i to ćemo staviti na raspolaganje. Sada ovo stavljamo pred svedoka da osvežimo njegovo sećanje. Možete da pogledate ove strane, gospodine Vukoviću, a mi možemo u međuvremenu da podelimo prevode koje imamo. Ono što vidimo na ekranu u ovom trenutku je 24. mart. To se upravo sada vidi na ekranu sa desne strane, a prevod koji upravo dostavljamo Pretresnom veću pokazuje, a vi biste možda bili dobri da to potvrdite, da pod stavkom jedan, ako biste to pratili, piše sledeće: "U zoni odgovornosti 2/549. motorizovana brigada. Nisu primećeni pokreti i aktivnosti šiptarskih terorističkih snaga". To je zabeleženo u vašoj jedinici. Dakle, nisu primećeni navodni pokreti i aktivnosti terorističkih snaga, je li tako?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To piše u tački jedan, ali morate da pročitate ceo izveštaj da bi vam bio jasan. Ne možete izvlačiti iz konteksta stvar. Pročitajte i tačku tri, pa će vam biti jasno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vukoviću, sada pogledajte dno stranice i pročitajte paragraf 3.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: "Izvršena oružana agresija NATO pakta, međunarodne," samo malo...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dozvolite da ja pročitam za vas, jer mi imamo prevod: "Izvršena oružana agresija NATO pakta uz sinhronizovano paljenje vatre na granici sa Republikom Albanijom (Albania)," nešto u tom smislu.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: "... na obodu granice Republike Albanije".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vukoviću, da li to ima veze sa onim što sam vas ja prethodno pitao, a to su pokreti navodnih šiptarskih terorista u vašoj zoni odgovornosti? Da li to ima veze sa tim ili ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, u zoni odgovornosti mog bataljona nisu primećeni naoružani teroristi. Ove vatre se, gospodine Najs, pale...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: ... u Albaniji. Imate po dubini Milanovac planine reflektore.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Molim vas da sada pogledamo sledeću stranu. Na vrhu pod brojem 5 piše: "Civilni u okolnom području i civilno stanovništvo u neposrednom okruženju i u zoni odgovornosti ponašalo se zadovoljavajuće". To je paragraf 4. U paragrafu 4 piše: "Civilno stanovništvo u našem neposrednom okruženju i u zoni odgovornosti ponašalo se zadovoljavajuće". Je li tako?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. U tački 4 to piše.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pokušamo da shvatimo smisao ovog dokumenta, od ovog najranijeg perioda jer u sledećem paragrafu, pod brojem 5, 5.3 piše: "Dana 26. marta," a bili smo prethodno na 24. martu, a sada je zapisano za 26. mart, piše, "Druga jedinica 549. motorizovane brigade na aktivnostima obezbeđenja angažovana po sledećem: Drina, patrola, zaseda," i tako dalje. Dakle, moje prvo pitanje. Kako možete da objasnite da smo odmah prešli na 26. mart u dokumentu koji je pravljen u dato vreme i u okviru tog dokumenta taj potparagraf 5.3 nosi datum 26. mart?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, gospodine Najs, ako pogledate tačku 5, ona glasi: "Aktivnosti i stanje u jedinici", pa se u ovim tačkama 5.1 i

5.2 priča šta će se raditi tog dana, a po naređenju još iz 1998. godine bili smo dužni da dan ili dva dana ranije dostavimo predlog pretpostavljenoj komandi...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zastanite na trenutak...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: ...jedinice. Pustite me da završim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vuković, da li će nam to objasniti zašto imamo unesenu zabelešku za 26. mart i dozvolite sada da kompletiram taj problem, jer možda vi možete da nam odgovorite na to jer u potparagrafu 5.5 imamo 25. mart. A ako nam sada poslužitelj pokaže desnu stranu ovog dokumenta videćemo da sa desne strane imamo zabelešku za 25. mart. Tako da izgleda da je redosled datuma, možda vi možete da nam objasnite, bio 23., 26., 25. mart, a onda ponovo sa desne strane 25. mart? Da li možete da nam objasnite kako je došlo do tog redosleda datuma?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo na 127 stranici je 26. mart, a što se tiče ovog pominjanja 26. marta na prethodnoj stranici, već sam vam rekao ranije u toku svedočenja da se svako angažovanje jedinice mora predložiti. Ovde piše u tački 5.3: "Dana 26. marta 1999. godine drugi bataljon 549. motorizovane brigade na dubinskom obezbeđenju državne granice angažovaćemo po sledećem". Znači, mi predviđamo da ćemo tako da angažujemo. Ako komanda brigade to ne odobri, ona kaže, "ne tako, angažujte tako," i to mora ići jedan do dva dana...

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče, zašto zabeleška za 25. mart dolazi posle zabeleške za 26. mart?

SUDIJA BONOMI: Pa, to je objašnjeno. Izgleda da je pogrešno prevedeno. Jer prevod koji mi imamo na engleskom je "bile su angažovane", a svedok je jasno rekao "angažovaćemo" tako da je to plan koji je podnesen dva dana ranije, kako bi se izveo.

SVEDOK VUKOVIĆ: Tačno tako.

SUDIJA KVON: Zašto ne pustite svedoka da čita u originalu, pa da nam se to prevodi.

TUŽILAC NAJS: Da, rado ću to uraditi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, time je objašnjen 26. mart. A sada dolazimo do paragrafa 5, tačka 5, 25. mart.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine Najs, ovaj prethodni izveštaj je pretpostavljam otišao, još uvek smo slali izveštaje u 16.00, pardon, u 17.00 sa stanjem, u 17.00 sa stanjem u 16.00. Kasnije je to promenjeno, pa je komanda brigade imala naređenje, tražila da šaljemo izveštaj u 13.00 sa stanjem u 12.00, da bi ona mogla da ispoštuje obaveze prema komandi korpusa. Ali pošto je jedinica otišla na zadatak 25. marta pošto je poslat izveštaj od 24. marta, mora se napisati. Vidite da ovde piše u 2.25 je, znači, zadnja jedinica napustila logorsku prostoriju. I on mora da izvesti šta je urađeno između jednog slanja telegrama i drugog slanja telegrama. Mora ili u ovom izveštaju da ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vukoviću ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Vukoviću, dozvolite da ja objasnim u kakvoj sam ja situaciji ovde. Ja mogu jasno da pratim vaš iskaz ako vi odgovarate na pitanja koja vam se postavljaju. Međutim, ako vi krenete da sami odlučujete o onome što ćete da nam kažete ili što nećete da nam kažete, stvarate zabunu i nećete nikome pomoći. Molim vas, da biste meni pomogli, slušajte pitanja i odgovarajte na pitanja. A vama je sada postavljeno pitanje za 25. mart.

SUDIJA KVON: Kako bi bilo da svedok pročita 5.5?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Molim vas pročitajte naglas paragraf 5.5 ili barem prvi deo tog paragrafa.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To je pod tačkom 5, "Stanje i aktivnosti u jedinici", tačka 5.5: "Dana 25. marta u 02.25 časova u rejonu sela Brekovac (Brekoc) na putu logorska prostorija – Đakovica došlo je do prevrtanja motornog vozila TAM 130 T-10 (Dajc), registarski broj K-60-61 iz protivoklopnog raketnog voda. Vozač je bio Milosavljević Slobodan, suvozač vojnik Dimić Goran, koji je bio na tom mestu umesto ..."

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Što se mene tiče, to je dovoljno. Hvala vam lepo. Sada bismo želeli da sudije vide format sledeće dve strane. Vidimo da sa desne strane svedok kaže 26. mart, ja sam spreman to da prihvatim. Onda, ako pogledamo sledeću stranu, vidimo nastavak na levoj strani prethodne

zabeleške, a onda na desnoj strani 27. mart. Na sledećoj strani dolazimo do 28. marta sa leve strane. To je strana 128. 28. mart sa leve strane. Malo podignite. Da, da. Vidim. Hvala i onda sa desne strane. Možda biste nam mogli da nam pomognete oko sledećeg, gospodine Vuković. Dakle, na levoj strani smo videli 28. mart, a vidite da sada sa desne strane prelazimo odmah na 3. april. Dakle, čini se da ima nekih dana koji nedostaju između 28. marta i 3. aprila. Prvo i jednostavno pitanje: da li možete da nam objasnite zašto ništa nije zabeleženo između 28. marta i 3. aprila?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja sam to delimično i objasnio da je dosta dokumentacije a bilo je dosta ovakvih izveštaja i za 1998. i za 1999. godinu, uništeno tokom pogađanja ili moje kasarne ili komandnog mesta. Ja doduše nisam bio...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vukoviću, ovaj dokument nam je prezentiran kao kontinuirano beleženje događaja iz dana u dan. I u vrhu su brojevi strana: 128, 129 i vidimo da se čini da je sve do 129 strane to kontinuirano beleženo. I pod 28. martom je broj 129 strana, a na prethodna strana je 128. Dakle, čini se da je ovo kontinuirano beleženje događaja. Možete li sada da nam objasnite kako to da ništa nije zabeleženo između 28. marta i 3. aprila? Dakle, za 29., 30. i 31. mart.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Jedino objašnjenje koje imam, a koje se meni čini normalnim, a dao sam ga, uostalom i advokatu, jer me je on isto to pitao kada mi je predočavao ovaj dokument, da je moje komandno mesto pogođeno, da je bilo u premeštanju, da ja nisam bio lično na komandnom mestu, već sam tek sa jedinicom se spojio upravo 3. aprila u popodnevni časovima, da nisu funkcionisale veze jer je pogođen stacionarni centar veze u Đakovici i da verovatno iz tih razloga nije otišao izveštaj sredstvom veze. Postoji mogućnost i siguran sam u to da je otišao kurirom, da ga je odneo kurir motornim vozilom u komandu brigade.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Iako sam obećao uvaženom sudiji Bonomiju (Bonomy), nećemo tražiti od vas da čitate sve ove zapise, ali zamoliću vas sada da se vratimo zbog nečitkosti ovih zapisa da se vratimo na stranu 127 i želeo bih da vas zamolim da pogledate ovo što je zapisano. Uzmite koliko vam god treba vremena i skrenite nam pažnju ako bilo gde piše nešto o aktivnostima vaše jedinice ili bilo koje druge jedinice u Beloj Crkvi, Celini, Velikoj Kruši ili na bilo kom drugom mestu u toj zoni o kojoj ste nam govorili. Dakle, da li ste shvatili moj zahtev? Pročitajte to u sebi. Ne treba da čitate

naglas i skrenite nam pažnju na bilo koju informaciju u vezi s tim što se desilo u Beloj Crkvi, Celini, Velikoj Kruši, i tako dalje. Počnite sa stranom 27, sa 25. ili 26. martom i recite nam šta ste našli.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovde se vide dve informacije. Prva je upravo tačka 5.5, jer je prilikom odlaska jedinice na zadatak došlo do prevrtanja jednog motornog vozila. I nađite tačku 8, zadnja crtica. Piše: "Izvršenje zadatka po aktu 1278-2 od 23. marta 1999. godine". To je upravo, gospodine Najš, naređenje komande brigade za ovu protiv terorističku operaciju ...

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče, pukovniče, ako sam ja dobro shvatio pitanje vi ste zamoljeni da pogledate dokumenta i da vidite da li u njima ima bilo kakva informacija koja se odnosi na ono što se desilo u Beloj Crkvi, Celini i Velikoj Kruši, i tako dalje. Dakle, samo prođite kroz ove dokumente i vidite da li se bilo gde pominje bilo koje od ovih imena.

SVEDOK VUKOVIĆ: Ne, nigde se u ovim dokumentima, to sam siguran, ne pominje, sem u ratnom dnevniku. Ima dopuna za 26. mart, 25. i 26. mart jer je to aktivnost jedinice. A ovo je dokument koji se piše na komandnom mestu. Tada deo jedinice koji je bio angažovan na pravcu Bela Crkva i Celine nije bio tamo gde se ovo piše i nije mogao moj zamenik da piše napamet šta smo mi radili 25, 30 kilometara daleko od njega. Nije ni imalo potrebe da se to ovde piše, jer je komandant brigade sve vreme bio neposredno na terenu. I koja je svrha da mu pišem izveštaj kad on vidi šta se radi.

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Hvala za to objašnjenje. Gospodine Najš, izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako vi kažete da ste sigurni da se ni na jednoj od ovih strana ne pominje ništa o temama koje nas interesuju, preći ćemo na nešto drugo. Ja sam jednostavno želeo da imate priliku da pogledate, jer ne želim da se u fazi dodatnog ispitivanja pokaže da smo prešli neku od ovih tema. Dakle, ako ste vi sigurni da se nigde na stranicama 127, 128 i 129 ne pominju Bela Crkva, Celine i Velika Kruša, onda možemo da idemo dalje. Da li ste sigurni u to?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Siguran sam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, izvinite što sam vas prekinuo, ali da li smo dobili odgovor svedoka u vezi sa tim kada je napisana ova stavka 5.5? Ja sam i dalje zbunjen u vezi sa tim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, možete li da nam pomognete u vezi sa pitanjem sudije Kvona? Da li je tačka 5.5 napisana 25. marta ili je napisana unapred?

SUDIJA KVON: Zašto se to vodi pod 24. martom?

SVEDOK VUKOVIĆ: To se ne vodi pod 24. martom, nego pod 25. martom. Kod mene bar. Ja ne znam...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da ono što ima uvaženi sudija na umu, ispravite me ako grešim, je da se, ako pogledate na prethodnu stranu, 126, vidi da je datum 24. mart koji kreće sa paragrafom 1 i onda ide redosled paragrafa i 5.5 je deo tog redosleda paragrafa koji su pod 24. martom, a u stavci 5.5 se pominje 25. mart. Dakle, da li se ovde radi o unošenju zabeleški za sledeći dan ili je to sve uvedeno pod 24. martom? To je ono što interesuje uvaženog sudiju.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Vidim da je datum 24. Samo da vas podsetim da je to izveštaj od 24. marta. On ne znači da je i otišao 24. Jer sam rekao da je u noći 24. marta prvo pogođen stacionarni centar veze u kasarni "Devet Jugovića" i sigurno je taj izveštaj i kasnije otišao i kasnije napisan, a zaveden je stvarno pod tim datumom.

TUŽILAC NAJS: Ne znam da li je to odgovor na vaše pitanje, časni Sude, ali ja ne želim dalje da insistiram.

SUDIJA KVON: Da li biste mogli ponovo da nam pročitate 5.3 da bi nam bilo jasnije, za dan 24. mart?

SVEDOK VUKOVIĆ: "26. marta 1999. godine drugi bataljon 549. motorizovane brigade na dubinskom obezbeđenju državne granice angažovaćemo po sledećem," pa se navodi Drina pod znacima navoda. To je kodirana karta i onda se dole daju...

SUDIJA KVON: Hvala vam. To je dovoljno. Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Sada nam, pošto nema ništa u ovom dokumentu o onome što se desilo na mestima koja nas interesuju, kao što su Bela Crkva i tako dalje, onda nam ostaje ratni dnevnik kao jedini raspoloživi dokument koji je napravljen u predmetno vreme. Je li tako?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Jedini moj dokument, ako izuzmemo ona tri dokumenta iz komande brigade.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, vi se sećate da smo zbog zdravstvenog stanja svedoka rekli da ćemo da zasedamo po jedan sat i praviti pauzu od po 15 minuta. Dakle, sada ćemo da napravimo pauzu od 15 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koje godine ste vi dali izjave komisiji?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Izjave komisiji sam dao u januaru 2003. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači sve u isto vreme, otprilike. Možda ne baš tačno istog dana, ali vi ste jednom prilikom posetili komisiju i sve ste te izjave, znači, dali u januaru 2003. godine.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Meni je pukovnik Đurović rekao o kojim datumima treba da govorim. Ja sam izjave pisao kod svoje kuće. Trebalo mi je sigurno tri, četiri dana. Ne mogu vam sada tačno reći. Onda je on uzeo pisani materijal...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. To je sve što me zanima. Znači, sve je to urađeno jednom prilikom. Dobro. Recite nam, molim vas, sada kakvu je ulogu knjiga "Kako viđeno, tako rečeno" (As Seen, As Told) igrala u pitanjima pukovnika Đurovića i vašim odgovorima?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: U pitanjima pukovnika Đurovića apsolutno nikakvu ulogu nije igrala. Ja sam tu knjigu prvi put video negde krajem 2001., 2002. godine. Uzeo sam i fotokopirao samo ono što se odnosilo na reojone ili zone u kojima je boravila moja jedinica i opet apsolutno nikakvu ulogu nije igrala u mojim odgovorima. Ja imam mišljenje svoje o toj knjizi. Ako želite mogu da vam ga iznesem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Doći ćemo i na tu knjigu. Sada samo trenutak, molim. Objasnili ste nam da je ekspertski tim komisije imao zadatak da reši probleme tumačenja, jer su postojala različita tumačenja događaja. Da li se sećate da ste nam to rekli?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Sećam se da je bilo u ispitivanju i reči o tome. Značitebalo je objasniti neke događaje za koje su, može se reći, postojala različita tumačenja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, recite nam onda, molim vas, kako su komisija i ekspertski izveštaj rešili problem različitih interpretacija događaja? Šta se onda uradilo?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ekspertski tim i nije trebao da rešava problem različitog tumačenja, nego je trebao, koliko sam ja razumeo, da uzme izjave aktera i da ih dostavi komisiji svojoj, a komisija je, koliko znam, to preko ministarstva, e sad, ne mogu biti siguran da li je Ministarstvo inostranih poslova, dostavljala Tribunalu, međunarodnom. Mislim da komisija nije uopšte obrađivala izjave ljudi koji su ih davali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, pa u tom slučaju ... Gledajte, vi ste dali taj odgovor optuženom. Recite nam, pa koju je to onda funkciju ekspertski tim kao deo te komisije imao u razrešavanju razlika u interpretaciji događaja. To je ono što mene zanima? Šta su oni radili?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja vam ne mogu reći šta su oni tamo tačno radili, jer nisam bio član tog ekspertskeg tima. Mogao bih samo da nagađam, a to ne bi bilo primereno ni mestu ni vremenu. Znači, znam da su od mene tražili izjavu. Dao sam je, a šta su oni sa njom uradili nisam ni pitao, niti me je interesovalo, uostalom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedna mogućnost je to da je komisiju brinulo to da bi svi trebali dati isti opis događaja i da je na taj način trebalo razjasniti ono što vi opisujete kao razlike u tumačenjima.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To je vaš stav. Ja se sa njim ne slažem. Mislim da je bilo sasvim suprotno, da je isključivo cilj svega ovoga bilo da se dođe do istine. A istina može biti samo jedna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pomozite mi onda sa ovim. Ako je to bio cilj, prikupljanje dokaza za ovaj Međunarodni sud, zašto onda Sudu nije jednostavno predat sirovi materijal, dnevni, dnevni izveštaji, dnevni

borbeni izveštaji? Zar ne bi to bio najbolji materijal koji se može predati jednom sudu koji se raspituje o tim stvarima?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Verovatno, gospodine Najš, ali znam da imate problem sa prevođenjem i ovih sažetaka koje mi dostavimo i najkarakterističnijih izveštaja, ali vi me uporno pitate o radu Komisije za saradnju sa Međunarodnim krivičnim tribunalom. Ja vam tu ne mogu biti od pomoći jer nikada u radu te komisije nisam učestvovao. A lično mislim da imate puno, puno dokumenata na raspolaganju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo jedan od dokumenata koje smo dobili. To je iz Delićeve fascikle. Samo trenutak, da vidim, 356. Dok čekamo da dobijete dokument, vi kao vojnik u sukobu, vi svakako prihvatate da vojne aktivnosti moraju biti pod civilnom kontrolom. Da li je vama na vašem nivou bilo poznato kakva je bila civilna, odnosno politička kontrola nad vojnim aktivnostima?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam o tome juče pokušao da govorim, ali mi nije dozvoljeno. Znači, vojskom u ratu i u miru komanduje predsednik republike, opet u skladu sa odlukama Vrhovnog saveta odbrane, koji je, takođe, civilna struktura, uslovno rečeno. To je ustavna kategorija i to su preneli dalje i Zakon o vojsci i Zakon o odbrani i Pravilo službe koji je neposredni dokument na osnovu kojeg rade starešine sve i komanduju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je prema vašem shvatanju u sukobu na Kosovu predsednik republike funkcionisao, kada je reč o vojnim potrebama, kroz sednice Vrhovnog saveta odbrane?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne razumem šta me pitate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tokom sukoba na Kosovu od marta 1999. do juna 1999. godine da li je vaše shvatanje da je taj proces koji ste nam vi upravo opisali zapravo bio takav da je predsednik delovao preko Vrhovnog saveta odbrane i na taj način davao uputstva vojsci šta da radi?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, normalno je da se na Vrhovnom savetu odbrane raspravljaju najvažnija pitanja vezana za vojsku i da se daju instrukcije, direktive, uputstva za upotrebu jedinica. Kasnije Generalštab Vojske Jugoslavije razradi dobijena naređenja i uputi ih jedinicama na terenu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je vama bilo ko u bilo kom trenutku rekao ili se u bilo kom trenutku možda razgovaralo o tome da je postojao jedan različit oblik političke kontrole koji je išao na gore do predsednika?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Opet ne razumem šta me pitate. Ja se nikad nisam bavio politikom i to mi je toliko strano kao vojniku da ne mogu da vam odgovorim. Ne razumem šta me pitate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte, molim vas...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, moram se složiti sa svedokom. Pitanje nije bilo precizno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte, molim vas, ovaj dokument. To je tabulator 356 iz Delićeve fascikle. Dobićete kopiju na srpskom, a sudskog poslužitelja molim da to stavi na grafoskop. Vidite, ovo je dokument koji dolazi od tela pod nazivom "zajednička komanda". Da li vam je bilo poznato postojanje zajedničke komande?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Taj pojam "zajedničke komande" prvi put sam čuo ovde u fazi pripreme kada mi je uručen ovaj dokument koji se nalazi kod mene pod brojem 2.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledamo paragraf 5 ovog dokumenta, vidimo da je to jedno naređenje, koje, naravno, nije išlo direktno vašoj jedinici, nego Deliću i u paragrafu broj 5, molim da se to stavi na grafoskop, paragraf broj 5, tu stoji da među uputstvima koje u to vreme daje zajednička komanda stoji, paragraf broj 5 molim, treća strana. Vidimo da se ovde kaže sasvim jasno: "Razbiti i uništiti šiptarske terorističke snage u sledećim područjima: Celina, Velika Kruša, Mala Kruša," i tako dalje. Zatim: "Nastaviti sa napadom. Uništiti preostale šiptarske teroriste snage na osi napada," i sledeći zadatak je da se probije kroz linije i tu se zatim navode sela: Mala Kruša, Nogavac i tako dalje, i tako dalje.

prevodioci: Nemamo original, ovo je prevod sa engleske verzije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledate prethodni paragraf, možda je već trebalo da vam pokažem, tu piše: "U zajedničkoj akciji sa MUP-om izvesti napad na sledećim osama," onda se tu spominju sela Bela Crkva, Mala Hoća (Hoće e Vogel), Velika Kruša i tako dalje. Dakle, ovo naređenje je u skladu

sa naređenjem koje ste vi dobili, prema vašim rečima, od generala Delića, zar ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To je u skladu, ali ovde ne piše “zajedno sa snagama MUP-a”, nego kaže “Odluka”. Ovo je klasična zapovest komandanta korpusa, kaže: “Odlučio sam podržati snage MUP-a u izvršenju napada,” i tako dalje. Znači on samo podržava snage Ministarstva unutrašnjih poslova, a nikako ne izdaje zadatke jedinicama MUP-a. To se, ako detaljno pročitate, ali mora se detaljno pročitati ceo dokument, da bi bio on jasan. Nemojte izvlačiti delove iz konteksta. U tački 5 koju ste...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, nemojte vi meni govoriti šta da radim, gospodine Vuković. Vi samo odgovorite na pitanja. Ja molim Pretresno veće...

SUDIJA ROBINSON: Nije na vama da savetujete tužioca.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da poštuju dignitet ovog Suda. A sada molim tabulator 357. To je još jedan od dokumenata koje je ovaj svedok spominjao. To je naređenje koje je došlo od Delića. Da podsetim Pretresno veće, iako mislim da se toga još svi sećamo, u paragrafu 4 ovog naređenja, to je na stranama 2 i 3, vidimo da se radi o odsecanju i uništenju šiptarskih terorističkih snaga u sektoru sela Retimlje (Reti). Zatim na sledećoj strani na osi, gde se između ostalog kaže, Bela Crkva, Nogavac. Zatim se takođe govori o razbijanju i uništavanju šiptarskih terorističkih snaga na toj toj osi. I zatim 5.5, znam da se svi toga još sećamo, hajde da se podsetimo malo bolje, zadatak dat vašoj jedinici je da izvede energičan napad i pretrese selo Bela Crkva. Evo, to je znači naređenje koje ste vi dobili, zar ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, ovo je zapovest komandanta brigade koje sam ja dobio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da podsetimo Pretresno veće, a i vas, o tome šta se kaže da se dogodilo u selu Bela Crkva. Evo ovako, pogledajmo ovu fotografiju, dokazni predmet 157, tabulator 2. Ovo je železnički most koji prelazi preko potoka koji ide od Bele Crkve prema Rogovu (Rogove). Da li vam je poznato ovo mesto?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne prepoznajem ovu fotografiju jer nikad se nisam vozio vozom ovuda. Išao sam isključivo putem, tako da vam ne mogu pomoći da li je ovo most koji vi pominjete.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajmo onda još jednu fotografiju, kako bismo podsetili Pretresno veće. Evo, dakle, pogledajmo ovo gde se vidi da se zaista radi o Beloj Crkvi. Sada će poslužitelj da vam pokaže. Ovde vidimo potok uz koji raste drveće. I sada molim da se pokaže mesto na kome se seku potok i železnička pruga. Da, evo ovde. To je taj most. Navodi, kao što vi znate, u vezi sa time su sledeći. "Veliki broj seljana bežeći pred napadom na svoje selo, pošao je niz taj potok. Prvo je napadnut izvestan broj pripadnika nekoliko porodica. Neki ljudi su ubijeni. Posle toga došlo je do incidenta u kojem su žene i muškarci razdvojeni. Muškarci su prisiljeni da se skinu. Opljačkano je ono što su imali sa sobom, a zatim je veliki broj njih ustreljen". Da li ste vi bili prisutni u području Bele Crkve rano ujutro kad se kaže da se to dogodilo ili ne? To je 25. mart, rano ujutro.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Bio sam prisutan rano ujutru u rejonu Bele Crkve, ali sve to što vi pričate nije se dogodilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako vi to možete da kažete? Vidite, želim da nam pomognete u vezi sa time. Zato sam vam dao priliku da ranije pogledate ono naše vizuelno pomagalo, onu kartu, kako biste mogli da nam kažete kako vi možete da tvrdite da se ništa od ovog nije dogodilo.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, jednostavno, jer je moja jedinica bila na tom terenu i znam da sam prošao kroz Belu Crkvu i da nije bilo dejstava i da ima dosta nelogičnosti u tome što pričate. U optužnici je, bar kod mene, pisalo: "Bežali su uz potok Belaju" a to znači da nisu mogli bežati na jug i prema ovom mostu koji vi pominjete, nego ako idu uz potok, onda idu na sever prema planini Milanovac. Zato i mogu da tvrdim da to se nije dogodilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo još jednu fotografiju. Pogledajte ovu fotografiju. Ovaj 14 godina star dečak je jedan od onih čiji je leš pronađen. Možete li, molim vas, da nam objasnite na osnovu dokumenata nastalih u ono vreme ili na osnovu onoga što su vam vaše kolege rekly, kako je došlo do toga da je u Beloj Crkvi ujutro, kada vi kažete da znate tačno šta se dogodilo, taj dečak ustreljen?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Kako mogu da vam pomognem kad se u osnovi razlikuje moja tvrdnja, moja iskustva i vaše pitanje. Kako bih ja to mogao da znam? Ja vam tvrdim da se to nije dogodilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se vrati fotografija. Vidite...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Gospodin Milošević želi nešto da kaže.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Biće kasnije verovatno zabuna...

prevodilac: Molimo da govorite u mikrofona.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: ...da su... Svedok govori o tome da su išli prema planini Milanovac, a ovde piše "*land mountain*". Ne zna se na šta je se svedok pozvao. On je rekao "prema planini Milanovac". Planina se zove Milanovac.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam na razjašnjenju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte, molim vas, ovu fotografiju.

SUDIJA BONOMI: U vezi ovoga što je sad upravo rečeno ja nisam shvatio odgovor. Gospodine Vuković, vi ste rekli nešto o tome da je nelogičan smer u kome su se kretali seljani, onako kako piše u optužnici, da su išli uz potok Belaju, što znači da nisu mogli da idu prema jugu, prema mostu. Zašto to kažete?

SVEDOK VUKOVIĆ: Gospodine Bonomi, zato što potok Belaja teče iz sela Bela Crkva u pravcu sever-jug i južno od sela Bela Crkva za nekih kilometar i po se uliva u reku Beli Drim (Drini i Bardhe). Znači, ako su iz sela bežali uz potok, onda nisu mogli ići na jug, kako pokazuje ona slika i prema železničkom mostu, nego severno prema planini Milanovac koja je severno od Bele Crkve.

SUDIJA BONOMI: Pa, to zavisi od izraza "uz", zar ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, upravo od tog izraza.

SUDIJA BONOMI: Ja pretpostavljam da vi prihvaćate da je železnički most, most koji prelazi preko mosta Belaja?

SVEDOK VUKOVIĆ: Pretpostavljam mora imati, u stvari, most. Ja tuda nisam prošao, ali preko tog potoka mora postojati most, jer ima i pruga.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vuković, to je samo jedna železnička pruga i samo jedan potok koji ide od Bele Crkve. Dokazi pred ovim Sudom, kao i materijali koje su prikupili nezavisni prikupljači informacija u Beloj Crkvi, dolazi od očevidaca koji opisuju svoje vlastito selo. Pa, zar vi ne prihvatate da ljudi koji opisuju svoje vlastito selo znaju da jedan most prelazi preko potoka na onom mestu na kome oni to kažu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja nisam komentarisao njihove izjave. Ja sam rekao, ako idete uz potok, da ne možete naići ni na kakav most. Ja znam dobro šta sam rekao. Vrlo moguće i da je greška u prevodu, a...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo sada još jednu stvar. I ja vam kažem da je to upravo jedan od razloga zbog kojih je vama toliko stalo da sakrijete ono što se dogodilo u Beloj Crkvi. Vidite li ove fotografije? Prvo jedna devojčica, stara devet godina. Sledeću fotografiju, molim vas. Dvoje dece. Ne mogu tačno da vam kažem koje dvoje od ovo troje dece je poginulo, šest i sedam godina. Njihovi leševi sa prostrelnim ranama su pronađeni. Postoje iskazi očevidaca da su ono ubijeni tog dana. Vi ste bili tamo. Možete li nam pružiti bilo kakvo objašnjenje kako ili zašto su oni izgubili živote?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, ja ništa ne krijem, jer ste izneli takvu tvrdnju, a drugo, ne mogu vam pružiti nikakav dokaz kako su poginuli. Ja vam uporno tvrdim da dejstava u selu Bela Crkva toga dana, a koliko znam, a znam sigurno, i sve do 28. marta nije bilo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi lažete, gospodine Vukoviću i ja ću vam dokazati da lažete. Molim da mi se vrate ti dokumenti...

SVEDOK VUKOVIĆ: Gospodine Robinson, ja bih hteo nešto vas da pitam, ako dozvolite.

SUDIJA ROBINSON: Pa, vi nemate to pravo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Rekli ste nam da naređenja da treba da napadnete Belu Crkvu nisu ništa značila jer ste dobili obaveštajne podatke da tamo

nije bilo OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves). Možete li sada da nam ukažete na bilo koji dokument, izveštaj nastao u predmetno vreme koji bi pokazao da ste vi primili takve obaveštajne podatke?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja, prvo, nisam rekao da mi ništa nije značilo naređenje koje pište i koje ste vi citirali. Ali, molim vas, da ste pažljivo pročitali Pravilo službe videli biste postupak svakog vojnika, pa i komandanta, šta radi kada dođe u konkretnoj situaciji...

SUDIJA BONOMI: Možda je došlo do problema u prevodu. Nije rečeno na engleskom da vam nije ništa značilo naređenje. Ukazano je na to da naređenje da treba da napadnete Belu Crkvu nije ostvareno. Drugim rečima, to naređenje nije primenjeno, jer ste dobili obaveštajne podatke da tamo nije bilo OVK. Dakle, tužilac nije hteo da vas uvredi.

SVEDOK VUKOVIĆ: To je druga stvar. Znači mogu da objasnim zašto nije izvršen pretres sela Bela Crkva, ako mi dozvolite.

SUDIJA BONOMI: Pitanje je bilo mnogo konkretnije od toga. Pitanje je bilo koji dokument nastao u predmetno vreme možete da pokažete koji bi pokazao da ste vi dobili obaveštajne podatke da tamo nije bilo OVK. Dakle, gde su dokumenti koji potvrđuju tu tvrdnju?

SVEDOK VUKOVIĆ: Gospodine Bonomi, u borbi, u svakoj borbenoj radnji ne vode se zapisnici. Znači, moj kurir ne može da nosi laptop i da piše naređenja u toku izvođenja borbenih dejstava. Komanduje se u borbi neposredno i preko sredstava veze. Tako je i mene moj potčinjeni izvestio da je prošao kroz Belu Crkvu, da je poseo položaj istočno od sela Bele Crkve, da je stupio u kontakt sa jedinicom policije i da je u selu mirno, nema dejstava. Znači, to su bile relevantne činjenice na osnovu kojih sam ja doneo odluku da kroz selo Bela Crkva prođemo u koloni, samo iz jednog razloga, da ne bi bespotrebno iznuravao ljude da pešače. Isključivo iz tog razloga. Uostalom, moj komandant, i on je to jutro prošao kroz Belu Crkvu i lično je video šta sam uradio, šta sam preduzeo. I tu nema ni mesta ni vremena da se pišu dokumenti. Takvih dokumenata jednostavno nema. I ne piše ih ni jedna vojska na ovome svetu, nego pre izvođenja radnje i posle izvođenja radnje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da pogledamo sada knjigu "Kako viđeno, tako rečeno". Pored svedoka koji su došli ovde i dali svoj iskaz direktno, želeo

bih da pogledate odlomak iz knjige "Kako viđeno, tako rečeno". Predočićemo vam taj odlomak na BHS-u, odnosno, srpskom. Molim gospodina Norta da to stavi na grafoskop. Rekli ste nam da ste pogledali odlomke iz te knjige kad ste se pripremali da date svoje izjave. Ako pogledamo šta piše u knjizi "Kako viđeno, tako rečeno" o Beloj Crkvi, pogledajte i pratite paragrafe kako ih čitamo. Prvi paragraf se bavi lokacijom. Drugi paragraf kaže: "Samo nekoliko sati nakon početka NATO bombardovanja srpske snage su okupirale selo".

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu da vas pratim.

prevodioci: Prevodioci napominju da nemaju original teksta.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam ovo šta ste mi dali. Ja imam knjigu koju sam ja imao u rukama. A ovo što vi imate uopšte ne znam šta je. To je neki kucani tekst koji meni ništa ne znači.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako imate srpsko izdanje "Kako viđeno, tako rečeno" molim vas da nam to date da pokušamo da vam to nađemo.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Nemojte mi pomešati obeležene strane jer mi trebaju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada čitamo iz pasusa koji počinje sa Belom Crkvom i piše: "Bela Crkva leži sedam kilometara jugozapadno". Sledeći paragraf počinje rečima: "Samo nekoliko sati od kad je počelo NATO bombardovanje srpske snage su zauzele selo," i piše, "25. marta Vojska Jugoslavije i policija su stigli tenkovima, zauzeli položaje na brdu i počeli granatiranje kuća i zapalili selo. Seljani su pobjegli u različitim pravcima, ali mnogi nisu uspeli da pobjegnu. Uziman im je novac u zamenu za živote". Sledeći paragraf kaže, "Jedna grupa je pobjegla u dolinu približno pola kilometra dalje, gde ih je policija i Vojska Jugoslavije opkolila. Ženama i deci je dozvoljeno da odu, a muškarci su smešteni u dvorište gde im je tražen novac". Onda dalje kaže, "Druga grupa je stigla u pokušaju da pobjegne u Belu Crkvu". Izvinjavam se, čitaću sporije. Sad smo na četvrtom paragrafu: "U međuvremenu jedna grupa od 200 do 300 seljana koji su pokušali da pobjegnu od granatiranja Bele Crkve su pobjegli prema Belom Drimu, reci koja teče od Bele Crkve prema Rogovu. OVK je stigla i savetovala ljudima da produže jer napreduju paravojne snage. Policija je bila svugde okolo. Jedna grupa se probila uz potok i sakrila u vodi pod železničkim mostom". Ovo je vrlo detaljno navedeno šta se dešava. Vidite da se u fusnotama

identifikuje broj svedoka koji su bili izvor ovog materijala i na osnovu čijih iskaza je pripreman ovaj dokument. I to je broj od 32 do 44, dakle, reč je o vrlo velikom broju izvora. Da li vi kažete da je ovo sve pogrešno, da je izmišljeno?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ako dozvolite da idemo redom. Kaže "Samo nekoliko sati". To nije tačno da je nekoliko sati. Bombardovanje je počelo tačno u 19.59, a moja jedinica je bila u rejonu sela oko 5.30. Znači, prošlo je oko 11.00. Dalje kaže, "Srpske snage okupirale selo". Ovde verovatno misli i na vojsku i na policiju, ali kakve sam srpske snage ja imao, to sam dokazao na osnovu nacionalnog sastava moje jedinice. Dakle, ove srpske snage, kako piše, ne mogu okupirati jedno selo koje se nalazi na suverenoj teritoriji te države. Znači, to je laž. Pošto vi koristite taj izraz i ja ću ga koristiti. Kaže, "ušli su u Belu Crkvu," prvo su ušli, a onda je granatirali. Pa ko je lud, gospodine Najš, da granatira vlastite snage? Ja vam upravo o tome govorim i koju god stranicu okrenete ove knjige dokazaću vam na osnovu činjenica da je to obična laž. Dalje kaže podmetanje požara i tako dalje. Znači, vratite onu sliku na kojoj ćete videti kako su uske ulice u selu Bela Crkva. Pa, jedna kuća da je zapaljena meni bi izgoreo tenk i vojnici. Dalje, kaže, "ljudi su kasnije bili oslobođeni i upućeni u selo Zrce (Xrxe)". Selo Zrce se nalazi od sela Bela Crkva jugozapadno, a kaže, "onda su pobjegli u planine". Dajte mi tu kartu koju ste malopre, pardon, sliku, pa mi je pokažite gde je ta planina u koju su oni pobjegli. Dalje, a kaže, "oni su pobjegli u planine," a onda ih opet mi našli, pa ih malo pljačkali, malo palili, malo silovali, i tako dalje. Pa, ko je onda vodio borbu protiv terorista ako smo mi to radili i tako dalje? Ja mogu svaki ovaj vaš navod na taj način da osporim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li? Ako pogledamo jedan paragraf sa desne strane, nešto više gore desno: "55 muškaraca je odvojeno od žena i dece. Ženama i deci je bilo naređeno da odu. Muškarci su morali da se skinu do pojasa i da drže ruke na potiljku dok su ih policajci pretresali. U džepu jednog trinaestogodišnjeg dečaka bio je pronađen metak. Policajcima je bilo objašnjeno da ga je dečak pokupio na putu. Ovi su pitali da li iko podržava to što je dečak rekao i dečakov ujak je izašao da to potvrdi. Jedan od policajaca ga je tada odveo u stranu. Začuo se pucanj i ujak je pao." Želim da razmislite o ovome pre nego što odgovorite, jer ovde je opis događaja. Moguće da su policajci-rezervisti, čak i ljudi koji su izgledali kao pripadnici paravojnih snaga to uradili, a vi ih niste videli ili se radije

toga ne sećate. Moguće da su se takve stvari dešavale i da su to uradili drugi ljudi. Ja vam dajem šansu, gospodine Vuković. Vi ste vojnik. Možete li da mi objasnite? Kada je reč o ovom delu Kosova, svedoci i mnogi drugi izvori kažu da su policajci, lokalni Srbi, meštani, identifikovani kao oni koji su ubijali. Razmislite koliko god vam treba vremena. Da li je moguće da su se takve stvari dešavale, a da ih vi niste videli. Ili ste vi sasvim sigurni da se nešto tako nije desilo?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovde ste prvo u ovom pitanju masu stvari izneli. Pomenuli ste neke paravojske i naoružane civile, ako sam dobro razumeo. Pripadnika paravojske sigurno nije bilo. Nije bilo to mogu da garantujem, jer znam i svog komandanta, a znam i sebe, a znam i naređenja koja sam dobijao. Prvo, kada govorimo o ovoj protiv terorističkoj akciji, ja nemam potrebe da razmišljam, gospodine Najs. Ja znam ono što znam i to vam pričam odmah, a vi me pitate da li dozvoljavam mogućnost da je to uradio neko...

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče, da li vi kažete da se takve stvari nisu desile ili da su se možda desile, a da ih vi niste videli?

SVEDOK VUKOVIĆ: Postavljate mi vrlo, ja se izvinjavam na formulaciji, ali vrlo dvosmisleno pitanje. Ja vam govorim da vojska to sigurno nije uradila, a ko bi drugi mogao da uradi, ako pogledate ove mape, sem mojih vojnika.

SUDIJA ROBINSON: To je onda odgovor. Vojska nije uradila takve stvari.

SUDIJA BONOMI: Mogu li ja da postavim pitanje? Koliko dugo ste tokom tog dana bili u Beloj Crkvi?

SVEDOK VUKOVIĆ: U Beloj Crkvi sam toga dana bio tridesetak minuta. Kad kažem "ja bio", mislim na celu moju jedinicu. Toliko je trebalo vremena da jedinica prođe kroz selo.

SUDIJA BONOMI: I dok ste bili tamo da li ste videli pripadnike MUP-a?

SVEDOK VUKOVIĆ: A već sam vam rekao da je jedinica MUP-a, i ona prošla kroz selo Bela Crkva. Išla je prema svojoj liniji blokade prema selu Velika Kruša. Znači, ovi rejoni i taj most, to je sve iza linije blokade. Tamo jednostavno onda nije bilo snaga ni vojske ni policije.

SUDIJA BONOMI: Koliko je dugo vaša jedinica bila zajedno sa jedinicama MUP-a?

SVEDOK VUKOVIĆ: Pa, mi smo u toku cele ove akcije protiv terorističke bili zajedno, jer akcija i glasi "Pružanje pomoći jedinicama MUP-a".

SUDIJA BONOMI: Hvala. Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovom prilikom, možda samo ovom prilikom, zamoliću vas da pogledate jedan drugi izvor. Nije reč o našem svedoku. To je na drugi način prikupljena informacija koje je izdao Hhuman rajts voč (Human Rights Watch) u knjizi koja se zove "Po naređenjima". To je strana 348, dokumenta 145. Nemamo ga na BHS-u. Ja ću vam pročitati na engleskom i vama će to biti prevedeno na BHS. Bavi se prelazom mosta i to je nešto što smo mi čuli ovde. Da, to je savršeno. I sledi: "Prema svedocima jedan albanski doktor iz Bele Crkve po imenu Nesim Popaj (Nesim Popaj), star 36 godina pokušao je da pregovara sa srpskim komandantom. Molio ga je da poštedi živote seljana. Popaj je navodno objasnio da oni nisu bili pripadnici OVK već samo seljani koji su želeli da rade u miru. Komandir je odgovorio 'vi ste teroristi. Donesite svoje oružje, svoje puške.'" Tokom ove rasprave svedoci kažu da je komandant stao nogom na vrat Šendeta Popaja (Shendet Popaj), sedamnestogodišnjeg nećaka ovog doktora, koji je ležao na zemlji. Naglo završivši raspravu komandant, kog je jedan od svedoka opisao kao čoveka srednje građe, starog oko 35 godina, u zelenoj maskirnoj uniformi sa tri zvezdice na ramenu, ustrelio je doktora Popaja sa tri metka pred njegovom ženom i troje dece, nakon čega je ubio Šendeta". I onda sledeće: "Svedok je konkretno istakao da je komandant za kojeg je svedok smatrao da je kapetan, imao jednu izrazitu karakteristiku, mogao se prepoznati po deformisanim ustima". I u jednoj od izjava svedoka mi imamo pominjanje ovih neobičnih usta kod kapetana. Da li ste vi čitali ovaj izveštaj i da li vam je pročitano i prevedeno ranije?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nisam to čitao. Bila mi je sasvim dovoljna ova prva knjiga da vidim o čemu se radi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Drugo, da li vi kažete da je ovaj iskaz nužno, na osnovu vašeg ličnog iskustva, u celini neistinit?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja uopšte ne želim da komentarišem niti mogu da komentarišem izjave ljudi koje ne poznajem. A pretpostavljam

da je i ta knjiga nastala u junu 1999. godine i da su uzimane izjave od Šiptara koji su prešli u Albaniju ili u Makedoniju. Morate mi reći kad je knjiga nastala, inače mi ništa ne znače imena i izjave ljudi koji uopšte ne znam da li su i postojali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja nemam obavezu da bilo šta uradim, ali reći ću vam da je ova verzija izdata 2001. godine i metodologijom prikupljanja smo se bavili naširoko u ovoj sudnici. Postaviću vam sledeće pitanje. Da li vas taj kapetan koji je bio u zelenoj maskirnoj uniformi i koji je imao deformisana usta, kao jednu primetnu karakteristiku, podseća na bilo koga?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, u jedinici u vojsci nije bilo deformisanih ljudi. A drugo, postupak se zna. Kada vojno lice nije sposobno za obavljanje dužnosti, ono ide u invalidsku penziju, kao što sam, uostalom, i ja otišao mnogo ranije nego što je trebalo da bude. A deformisanih ljudi nismo imali. Kako me može podsećati na nekoga? Dalje, kapetan ne može biti komandant. Znači, to je niži starešina. On može biti komandir nekog voda ili čete u najbolju ruku.

SUDIJA KVON: Da li kapetan ima tri zvezdice na ramenu?

SVEDOK VUKOVIĆ: Kapetan ima tri zvezdice, naravno. Ima ih i pukovnik, ali on ima okolo još jedan širit, pa se po tome razlikuje. Ima ih i general-pukovnik, ali on ima lišće lovorovo izvezeno, pa se i on po tome razlikuje od kapetana,

SUDIJA KVON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo izjavu koju ste dali komisiji u vezi sa ovom temom. To je Delićev tabulator 362. Koliko sam shvatio, razlog zbog kojeg vi niste obavili pretres Bele Crkve je to što ste imali obaveštajne podatke da nije bilo terorističkih aktivnosti tamo. Je li tako?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Od koga ste dobili te informacije?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Rekao sam vam već, od komandira mog čelnog osiguranja. Inače, kad jedinica maršuje, ona na maršu istura čelno osiguranje koje joj obezbeđuje nemetan marš do određenog cilja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, ako pogledamo ovaj dokument koji je sačinjen 10. januara 2003. godine, na dnu strane koja se vidi na grafoskopu vidimo sledeće.

prevodioci: Prevodioci napominju da nemaju original dokumenta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi navodite da je zadatak borbene grupe 2 bio da pretrese selo do trigonometrijske kote 432, da blokira i razori šiptarsko terorističke snage u selima Celine i Nogavac i onda u sledećem paragrafu kažete: "25. marta 1999. godine borbena grupa 2 je zauzela položaj i trebalo je da utvrdi da li su šiptarsko-terorističke snage prisutne duž rute marširanja, da pretrese selo Bela Crkva zajedno sa 4/27 odredom specijalne policije i da omogući borbenoj grupi 2..." Peti paragraf vaše izjave.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Onda pročitajte ceo paragraf, jer to što pričate apsolutno nema smisla s ovim paragrafom koji imam ispred sebe

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li imate pred sobom paragraf koji počinje: "25. marta 1999. godine"? Šest redova niže kaže se: "Po napuštanju sela Zrze čekali smo kod silosa da prođe naša jedinica iz Prizrena (Prizren) i tu je isturena komandna podrška kontaktirala i pretresla selo Bela Crkva jer je deo 23. odreda jedinice specijalne policije već bio u selu."

prevodioci: Prevodioci napominju da prevode sa engleskog.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, recite nam šta ste vi radili? Šta su oni radili?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Vi ste to pročitali, ali očigledno nemate dobar prevod, jer kod mene piše: "Izvestio me je da nije vršio pretres sela Bela Crkva," a ja dobijam prevod da je izvršio pretres sela Bela Crkva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Možda ja nisam pročitao reč ne, nisam siguran, mislim da jesam. Dakle, vi niste pretresli selo, jer je deo 23. odreda jedinice specijalne policije već bio u selu. Šta su onda oni tamo radili? Šta je radio taj 23. odred jedinice specijalne policije?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Jedna četa tog odreda radila je upravo što i ja. Išao je da posedne liniju blokade sa koje je trebalo krenuti na izvršenje zadatka. I prolazio je kroz selo, jer je inače u samom selu postojao most preko ovog potoka Belaja...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zastanite za trenutak. Mislim da sam vam postavio pitanje šta su oni radili. A sledeće pitanje je bilo: kako vi znate šta su radili? Jesu li oni vama podneli izveštaj? Jeste li to čuli preko radija? Da li ste posle toga imali sastanak sa njima? Da li su vam poslali pismeni izveštaj? Ili šta?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Izveštaj nisu podnosili ni vojska policiji ni policija vojsci. Ali vam pričam šta sam video. Znači, malo mi je teško da vam objašnjavam vojničke aktivnosti, jer niste vojnik. Ali, znači, dođem na raskrscnicu sela. Zaustavim svoje vozilo, izađem iz vozila i usmeravam deo jedinica na pravce na koje treba da idu jedinice. Jer malo bolje poznajem kartu, malo bolje poznajem topografiju, jer sam bio na komandantskom izviđanju pre ovog zadatka i tada sam video i deo jedinica policije gde ide na svom pravcu. Ja vam o tome pričam. A uostalom, da je bilo nekih aktivnosti, one bi se čule. To je bilo 5.30.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Vukoviću, kada ste prolazili kroz selo, da li ste bili sa celom jedinicom, 23. jedinicom specijalne policije?

SVEDOK VUKOVIĆ: Ne, u ovoj akciji, i inače, nije učestvovala cela jedinica, nego samo četvrta četa tog odreda policije. A nisu bili oni kompletni, a nije bila ni moja jedinica kompletna...

SUDIJA BONOMI: Ali da li je cela grupa koja je trebala da učestvuje sa vama u blokadi, da li su svi oni bili sa vama kada ste prolazili kroz Belu Crkvu?

SVEDOK VUKOVIĆ: Nisu mogli svi biti sa mnom jer je tu bilo sigurno jedno 150, 200 ljudi, a imam u analizi koliko je tačno brojala ova četvrta četa. Ali vam kažem da ni moja jedinica kompletna tog momenta nije bila, jer je jedan deo jedinice nastavio putem do sela Blinja pa onda skrenuo na istok i otišao na svoj pravac.

SUDIJA BONOMI: Onda je moje pitanje sledeće. Pominju se aktivnosti vašeg oficira koji vas je obavestio o situaciji u Beloj Crkvi. Onda jednostavno treba da kaže: deo 23. odreda jedinice specijalne policije je već u selu. To je pred vama. Kako ste vi onda znali šta su oni radili na osnovu vlastitog saznanja, jer vi na tome zasnivate svoj odgovor?

SVEDOK VUKOVIĆ: Pa, ovdje i piše "jer su delovi 23. odreda PJP već bili u selu", a ja zasnivam svoj iskaz upravo na osnovu onoga što sam video i čuo. Jer to je vreme od 5.00, 5.30 do 6.00 u vrh glave. Znači, to je vreme kada je još sumrak, i mrak i sumrak, gde se čuje izuzetno dobro svaka aktivnost, gde se vidi svaka aktivnost, aktivnost za koju tvrdi gospodin Najs da su paljene kuće i šta ja znam, ne znam šta je sve rađeno. Ja vam govorim da toga nije bilo.

SUDIJA KVON: Gospodine Vukoviću, vaš odgovor nije uopšte zadovoljavajući. Da li vi uopšte znate šta su oni radili u to vreme? Ako ste bilo šta znali, kako ste to znali šta su oni radili? Sve što čujem od vas je da kažete da je nešto bilo, vi biste čuli nešto o tome, ali to nije zadovoljavajući odgovor.

SVEDOK VUKOVIĆ: O njihovim aktivnostima sam samo mogao da znam ono što sam lično video i lično čuo ili da me je eventualno izvestio neki od mojih komandira vodova koji su bili na tom prostoru. Inače, nismo podnosili izveštaje vojska policiji, policija vojsci. To vam kažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon.

SUDIJA BONOMI: Vidite, vi ste bili vrlo konkretni. Rekli ste da je jedina stvar koju su uradili, da su prošli kroz selo da bi zauzeli položaje na liniji blokade. Ono što mi želimo da znamo, da nam kažete, je šta je radila ta grupa prethodnica, oni koji su bili pre vas? Šta su oni radili? I čini se u ovom trenutku prilično teško da se shvati kako ste vi znali šta su oni radili.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da je ovo trenutak da napravimo pauzu ili želite da odgovorite na pitanje. Ako želite, možete.

SVEDOK VUKOVIĆ: Pa, svakako, da ne prekidamo. Pa vidite, kako jedan komandant zna šta mu radi jedinica. Upravo zna na osnovu podnetog izveštaja. I mene, znači, imao sam radio vezu u toku marša. Doduše, mi to zovemo radio ćutanje. Uključeni su radio uređaji i čujemo se samo ako ima neke potrebe, a ovdje...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Vukoviću, dozvolite da vas zaustavim za trenutak. Da vam pročitam jedan od vaših odgovora. U vezi sa ovim gospodin Najs vas je pitao: "Šta su oni radili? Vi nam ispričajte". A sledeće

pitanje je bilo: "Kako vi znate šta su radili? Jesu li oni vama podneli izveštaj? Jeste li to čuli preko radija? Da li ste posle toga imali sastanak sa njima? Da li su vam poslali pismeni izveštaj? Ili šta?" a vaš odgovor je bio: "Mi nismo podnosili izveštaje jedni drugima, ni vojska policiji, ni policija vojsci. Ja vam kažem ono što sam video. Teško je vama objasniti vojne aktivnosti jer vi niste vojnik," i onda ste krenuli u opise vojnih aktivnosti, u vezi s tim da su to aktivnosti koje tužilac ne može da shvati.

SVEDOK VUKOVIĆ: Uz dužno poštovanje, vi ste pobrkali moje odgovore. Ovaj odgovor koji sada čitate bio je kako sam znao šta su radili jedinice policije. A vi me... Malopre smo pričali kako sam znao šta je radio moj organ koji me je obezbeđivao na maršu. Znači, deo moje jedinice. Deo mog...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Vukoviću, slušajte deo koji vodi odgovoru koji sam vam upravo citirao. Pitanje je bilo, a reč je o prethodnici, o tom oficiru koji vam je podneo izveštaj. Vi ste rekli da nisu pretresli selo jer je deo 23. odreda specijalne jedinice policije već bio u selu. Pitanje: "Pa, šta je radila ta specijalna jedinica policije?" Odgovor: "Pa, to je bila četa te jedinice. Oni su radili isto što i ja. Oni su išli da zauzmu svoje položaje". Vi ste odgovorili na upravo to isto pitanje.

SVEDOK VUKOVIĆ: Tačno. Odgovorio sam, ali ne vidim šta vas tu buni. A izveštaj sam dobio od mog komandira. Mislim, jednostavno ne razumem šta želite da vam odgovorim. Izveštaj dobijam isključivo od mog oficira, od vojnika, ako vam je lakše tako da pratite ono što govorim. I on me je izvestio da nije bilo aktivnosti u selu. Da su u selu policajci i da oni već prolaze prema svojoj liniji blokade. Ne znam šta...

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče Vukoviću, mislim da ono što je rekao sudija Bonomi je da ono što ste sad rekli protivureči onome što ste rekli ranije, da nije bilo izveštaja. A vi ste sada upravo rekli nešto suprotno tome.

SVEDOK VUKOVIĆ: Gospodine Robinson, ja kažem da nije bilo izveštaja između policije i vojske, a ovaj komandir ili oficir moj, on je vojnik isto kao i ja i on je iz sastava moje jedinice. I normalno je da mi podnese usmeni izveštaj kad se vidimo, šta je uradio, šta je preduzeo. Usmeni izveštaj. Znači, kaže mi: "Gospodine majore, prošlo je borbeno osiguranje kroz sela Bela Crkva..."

SUDIJA ROBINSON: Dozvolite mi da vidim da li sam to shvatio. Vaš prethodni odgovor je bio da nije bilo nikakvih izveštaja između policije i vojske. A u ovom sadašnjem odgovoru vi kažete da se to odnosilo na izveštaj između vašeg vlastitog vojnika i vas.

SVEDOK VUKOVIĆ: Tačno tako, između komandira tog čelonog osiguranja i mene.

SUDIJA ROBINSON: Prošli smo vreme za pauzu. Sada ćemo da napravimo pauzu od 15 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da pogledamo poslednji deo vaše izjave koju ste dali Komisiji Vojske Jugoslavije. Mislim da se još uvek nalazi tamo na grafoskopu. Ovde se opis ovog događaja koji ste dali Komisiji Vojske Jugoslavije završava ovako: vi kažete da ste po prvi puta krajem 2001. godine čuli za zločine navodno počinjene u Beloj Crkvi. Recite nam, odakle ste vi to tada saznali?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja ne znam tačno datum, ali je optužba podignuta i objavljena protiv gospodina Miloševića. Bilo je u novinama, na televiziji. Poprilično se o tome pričalo. Čuo sam i od svojih kolega, koji su čuli, opet, i oni na jedan od ovih načina i o tome smo poprilično dosta pričali. Bar sa onim ljudima koji su mi u to vreme bili dostupni. Ne znam tačno kad je optužnica protiv gospodina Miloševića podignuta, ali mislim da je već u to vreme bila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, to je došlo iz Miloševićeve optužnice. Uzgred budi rečeno, ako o tom događaju niste prvi put čuli iz Miloševićeve optužnice, odakle ste onda prvi put čuli te navode?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja vam navodim sve navode iz kojih sam čuo. Ne mogu da se setim tačno, ali ja optužnicu nikad nisam čitao u celini ali su je, delove te optužnice su prenosile i štampa i televizija, tako da sam na taj način čuo i ja i moje kolege.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uzgred budi rečeno, tačno je, zar ne, da je Komisija za saradnju Vojske Jugoslavije pokušavala da odgovori na navode u Miloševićevoj optužnici? To je bio fokus rada Komisije, zar ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To vi kažete. Ja nisam imao takav zaključak, jer smo mi...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako to nije to, šta je onda bio fokus rada te komisije? Pazite, to je komisija u kojoj su bili ljudi na veoma visokim položajima i činovima, između ostalog, i ljudi koje sada ovaj Međunarodni sud optužio za saučesništvo u događajima u Srebrenici. Dakle, ljudi na visokom nivou. Šta je onda ta Komisija radila?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Vi postavljate pitanje na koje ja sigurno ne mogu da dam odgovor. To je kao da me pitate koji je osnovni zadatak vašeg Tužilaštva. Isto na to ne bih mogao da vam dam odgovor, jer nemam pojma čime se vi bavite. Znam eventualno neke pojedinosti. Tako i za komisiju. Uopšte, apsolutno ne znam čime se ona bavila, jer nisam učestvovao u njenom radu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Idemo onda na vašu izjavu. U vašoj izjavi stoji: "Pročitao sam nešto o tim navodima u knjizi 'Kako viđeno, tako rečeno', koju je objavio Fond za humanitarno pravo. Pošto mi se gadi autorka i fabrikacije koje ona iznosi u knjizi, nisam završio čitanje te knjige".

prevodioci: Napomena prevodioca: ovo je pregled engleske verzije, nemamo original.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam da li vi stvarno kažete da vi kao jedan ozbiljan vojnik, niste završili čitanje ozbiljnih navoda o tome šta se dogodilo tamo gde ste vi bili komandujući oficir?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Potpuno ste pogrešno interpretirali ono što sam ja napisao. Znači, ja sam pročitao i čak fotokopirao iz ove knjige one delove koji se odnose na dejstva moje jedinice, na rejone u kojima je bila moja jedinica. A nisam je čitao do kraja, jer kad vidim kakve se laži iznose tamo gde sam lično bio, zašto bih čitao onda navodno šta se dešavalo u Prištini (Prishtine). Odakle mogu to da znam? Jednostavno ne vidim zašto bih čitao knjigu ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dve stvari u vezi s time. Dajte mi, molim vas, samo da vidim tu originalnu knjigu koju imate sa sobom. Molim da to sudski poslužitelj donese. Zanima me kako to stoji u toj verziji. Upravo takvu kopiju već neko vreme tražimo. Hvala. Da li ste vi imali utisak da je Nataša Kandić autorka ove knjige?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ako pogledate i prednju i zadnju stranu, piše "Fond za humanitarno pravo", preveo valjda, a "za izdavača Nataša Kandić". To mislim da piše, ali ako mi date knjigu, evo ja ću vam i pokazati gde to piše.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste ovo napisali u vašoj izjavi. Ali jeste li išta pročitali o metodologiji rada za ovu knjigu, načinu na koji su identifikovani izvori, načinu na koji su vršena istraživanja za ovu knjigu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Jesam. To piše u prednjem delu knjige i iz toga sam i zaključio kakvu vrednost može imati ta knjiga. Jer vidim i kada su uzimane izjave i od koga su samo uzimane izjave i gde su uzimane izjave. I ona nije ni mogla da bude bolja nego što tu stoji. Ako želite da pričamo o Fondu za humanitarno pravo, ja mogu i o tome da pričam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da za to nemamo vremena. Znači, ništa se, apsolutno ništa se nije dogodilo u Beloj Crkvi 25. i 26. marta 1999. godine?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam to i napiso u mojoj izjavi i kažem: "Tvrdim da moja..."

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte, molim vas, ovo. Da li je možda bilo nekih borbi nakon ovoga u Beloj Crkvi i ako jeste, kojih dana?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam siguran da sve tamo... Ja sam zadnji put tamo prošao, obodom sela Bela Crkva 2. aprila, kada sam se vraćao sa izvršenja borbenog zadatka. Do tada mogu da garantujem da nisam video apsolutno nikakve posledice u smislu razaranja i tako dalje. Da li je kasnije bilo...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi lažete, gospodine Vuković. Vi lažete.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Vi lažete, gospodine Najš.

SUDIJA KVON: Gospodine Najš, da li ostavljate izjavu za sobom?

TUŽILAC NAJS: Da, nameravao sam, ali možemo i da se vratimo.

SUDIJA KVON: Molim da se izjava ponovo stavi na grafoskop. Gospodine Vuković, poslednja rečenica ove izjave je različita od odgovora koji ste upravo dali. Vi ovde kažete: "Ja takođe ništa ne znam o tome da li je neka druga jedinica počinila navedeni zločin". To je različito od onoga što ste danas ovde rekli. Danas ranije vi ste rekli da se bilo šta dogodili vi biste za to znali...

SVEDOK VUKOVIĆ: Gospodine Kvon, gospodine Kvon...

SUDIJA KVON: Molim vas, ne prekidajte me. Dozvolite mi da dovršim pitanje. I nakon što čujem odgovor, onda ću vas saslušati.

SVEDOK VUKOVIĆ: Pa, to je ono što piše. I kažem, ja sam i rekao danas, a i u izjavi piše: "Takođe nemam saznanja da je navodni zločin počinila neka druga jedinica". To ja sve vreme i pričam. Znači, nemam apsolutno saznanja da je to uradila neka druga ili moja jedinica ili jedinica policije. A za svoju jedinicu tvrdim, jer su stalno bili sa mnom u to vreme i mislim da se ne razlikuje moja ...

SUDIJA KVON: Dobro. Gospodine Vukoviću, vi niste isključili mogućnost da se taj zločin dogodio i da ga je počinila neka druga jedinica ili neko nepoznat.

SVEDOK VUKOVIĆ: Gospodine Kvon, to bi bilo isto kao da me pitate za rejon Prištine, Subotice, Čačka. Znači, kako mogu govoriti o onome gde nisam bio. Isto...

SUDIJA KVON: Ne. Gospodine Vukoviću, mi se sada ovde bavimo konkretnim navodnim zločinom koji se dogodio u Beloj Crkvi.

SVEDOK VUKOVIĆ: Tačno. Ja vam govorim dok sam bio u Beloj Crkvi da nije bilo dejstava jer bih to morao da vidim i da čujem. Čim nisam video ni čuo, znači da toga nije ni bilo. Ja ne mogu da govorim hipotetički da li je za tri dana, pet, mesec dana neko neki zločin izvršio. Sam rat je zločin, a ako ga je izvršio, to sigurno nije bio...

SUDIJA KVON: Dobro. To je dovoljno. Kada bi vaši odgovori bili sažetiji, bilo bi jednostavnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon.

SUDIJA KVON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Kvon, ova poslednja rečenica je, kako ste je vi citirali, netačno prevedena. Netačno je prevedena i kad je pročitao pukovnik Vuković, jer ovde ne postoji upitnik. On kaže: "Takođe nemam saznanja da je navodni zločin počinila neka druga jedinica," a ne, "da li je zločin počinila neka druga jedinica". "Takođe nemam saznanja da je navodni zločin počinila neka druga jedinica". Nema "da li".

SUDIJA KVON: Ne znam da li je to bitno različito, ali hvala vam na ispravci.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mogu li da nastavim? Gospodine Vukoviću, koja je bila boja uniforme koju ste vi nosili toga dana?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Boja uniforme svih pripadnika moje jedinice je bila maskirna uniforma. Osnovna boja je zelena. Ima i braon, ima i svetle.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hajde da pogledamo sada sledeće fotografije. Ovo su fotografije snimljene u junu 1999. godine. Na njima se vidi razaranje ogromnih razmera u ovom selu. Pogledajte. Kuće bez krovova. Molim sledeću fotografiju. Ista stvar i ovde. Uništene kuće. Sledeću, molim. Možete li da nam objasnite, vi kao osoba koja je igrala neku ulogu tamo na tom mestu, kako su te kuće oštećene na taj način? Ovo je uzgred budi rečeno, dokazni predmet 157, tabulator 2. Možete li, molim vas, da nam objasnite kako su te kuće oštećene na ovaj način?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne mogu ja objasniti ni da komentarišem slike koje mi sada pokazujete. Ja vam mogu svedočiti samo za period u kojem je moja jedinica bila na tom prostoru. Ja vam to uporno pričam, a vi me pitate neke druge stvari. Kako ja da objasnim, da objasnim...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim sudskog poslužitelja... Vi, i možda policija, budući da vi ne želite da tvrdite da je to bio neko drugi, možda su to bili i

vaši ljudi, ja ne znam, vi ste učestvovali u čišćenju ovog područja, zar ne? To je vrlo jednostavno.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To sigurno nisu bili moji ljudi ali ja i deo moje jedinice smo učestvovali u ovoj protiterorističkoj akciji, s tim što selo Bela Crkva uopšte u nju nije bila uključena. Znači po njoj nije bilo dejstava moje jedinice a koliko znam, ni jedne druge jedinice u ovom periodu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim sudskog poslužitelja da na brzinu stavi još dve fotografije. Možda se na jednoj od njih vidi ono šta ja želim da pokažem. Sledeću, molim. Ne. Dobro. Uzmite onda ovu ovde. Molim vas da nam pomognete na osnovu vaših ličnih saznanja. Selo koje se ovde vidi u daljini, nije veoma daleko. Recite nam, ovo selo u daljini, koje je to selo?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To bi trebalo da bude selo Rogovo. Da, i to jeste selo Rogovo, jer se vidi most na reci Beli Drim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Pre nego što pređemo na sledeću stvar u vezi sa Belom Crkvom, molim natrag fotografije. Dakle, sada smo videli koliko je Rogovo blizu. Nekoliko stvari. Da li biste prihvatili sledeću tvrdnju: u vreme kojim se mi ovde bavimo, mart 1999. godine uporišta OVK nalazila su se u sledećim selima, odnosno, gradovima: Drenovac, Merdare (Rurdare), Dragobilje (Dragobil), Mališevo (Melisheve) i Nišor (Nishor). Da li prihvatate da su to bila mesta gde je OVK bila najjača?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Delimično je tačno da su uporišta i Pirane i Randubrava i Donje Retimlje i Retimlje. Čak u Retimlju imate komandu i brigade šiptarske.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tu se pominje i Pagaruša (Pagarushe) i Dobrodeljane (Doberdolan) i tako dalje. Ima u zapovesti komandanta brigade.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, ali nijedno od sela kojima se mi ovde bavimo: Bela Crkva, Celine, Velika Kruša, nijedno od tih mesta nije bilo uporište OVK.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, kako nije? Ja sam o tome pričao cele prošle nedelje. Uspostavljena je podrinjsko-paštrička operativna zona. Nosilac je bila upravo ova 124. teroristička brigada, ali ako pažljivo pročitate tačku 1, to je dokument broj 3 kod mene, to je zapovest komandanta brigade,

videćete da ima naoružanih, evo ja to tražim, pa ću vam reći gde to piše o naoružanjima. Evo kaže: "Lokalni štabovi". To vam je u prvom paragrafu druga potcrtica. Znači, "124. brigada OVK – oko 300 terorista, komandno mesto u US Retimlje. Komandno mesto operativne zone podrinjsko-paštričke OVK i operativnog štaba OVK nalazi se u selu Malarija". To je severno od ove prostorije na planini Milanovac. Ali dalje kaže: "Lokalni štabovi (50 do 100 terorista su u US Dragobilje, Malarija, Gornje i Donje Potočane (Potocan i Ulet), selo Nespale, Velika Kruša, Baceka, Voselija. Naoružana naselja..."

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavite se na trenutak. 50 do 100 terorista, a u transkriptu stoji 500. Dobro. Dakle, jedino imenovano mesto je Vekika Kruša i tamo se kaže da ih je bilo samo 50 do 100 terorista. A uporišta su bila ova mesta severnije, koja sam naveo: Drenovac, Merdare, Dragobilje, Mališevo, i tako dalje.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Uvek su najjača uporišta i bila u rejonu Drenice i u rejonu planine Milanovac...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ali pročitajte ceo ovaj pasus i videćete da praktično imaju i ove mesne straže od 30 do 50 terorista. I to...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeće pitanje, molim. Jedno sasvim nevezano pitanje. 72. jedinica specijalne policije, izvinjavam se 72. specijalna jedinica Vojske Jugoslavije, šta znate o tome?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne razumem, šta šta znam. Da li vas interesuje iz tog perioda ili sada...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je postojala 72. specijalna jedinica Vojske Jugoslavije? Recite nam da li se njom komandovalo iz Beograda? To su bile specijane trupe, obučene i naoružane uz veliki trošak i korišćene samo za posebne operacije. Da li je to otprilike tačno?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: 72. specijalna brigada se zove i postojala je takva jedinica. Ako me pitate da li je deo te jedinice bio na Kosovu i Metohiji, znam da jeste bio jedan manji deo. Možda jedna ili dve čete, ne mogu vam tačno reći, jer sam se sa njima sretao 1998. godine. U par navrata smo čak i učestvovali zajedno u nekim protiv-terorističkim akcijama. Ali vam ne mogu dati bliže informacije o toj jedinici, jer nisam nikad u njoj radio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Korišćene su samo za specijalne događaje, zar ne? Zato što su bili jedna tako posebna jedinica velike vrednosti.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, specijalan je zadatak i borba protiv terorista. Inače, sve zemlje koriste specijalne, pre svega, jedinice protiv terorizma, što smo svedoci i trenutnih dešavanja u svetu. To je sasvim normalno da se ova jedinica koristi u protiv terorističkim dejstvima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta su radili u Rogovu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To je isto kao da me pitate za jedinicu SAS-a šta je ona radila u Iraku. Odakle bih ja znao, znači, šta su oni radili u Rogovu, a niste mi rekli ni datum ni...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. U redu. Dobro. Dobro, uzmimo 25. mart 1999. godine. Šta su oni radili u Rogovu 25., 26., 27., 30. marta? Recite nam, šta su oni tamo radili?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam i nemam podataka da je u tom periodu bila ta jedinica u Rogovu. Koliko...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se. Rogovo je tim potokom povezano sa železničkim mostom, zar ne? Ako idete pored potoka doći ćete prvo do mosta, a posle toga do Rogova. To smo videli.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ako se ide tim potokom, doći će se tačno do reke Beli Drim. Nećete doći do Rogova nego do reke Beli Drim u koju se potok Belaja uliva. To mogu da vam pokažem i na karti gde se to odlično vidi, ako je potrebno...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. U redu. Nemamo puno vremena. Pre nego što pređem na sledeću temu želim da proverim da li se i dalje držite, a mislim, govorim o sebi i Sudu, da li dalje ostajete pri odgovoru koji ste juče dali u vezi sa Belom Crkvom. Ustvari, ne juče. To je bio dan 431, u 10.29 rekli ste sledeće: "Pretnes Bele Crkve nije sproveden zato što sam rekao da je moje čelno obezbeđenje, čiji je zadatak da osigura neometan marš moje borbene grupe na osi pokreta, ustanovilo izviđanjem da iz sela Bela Crkva nije bilo nikakvih aktivnosti protiv naših trupa. Budući da nije bilo nikakvih aktivnosti protiv nas, nije bilo nikakvog razloga da mi dejstvujemo". Da li se vi držite tog odgovora?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, držim se tog odgovora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A istog dana suđenja u 11.06 rekli ste sledeće: “Selo Bela Crkva nalazi se sasvim van zone vojnih operacija. To je sasvim netačno. Nikada nismo opkolili selo Bela Crkva, nikada u njemu nismo izvodili nikakve operacije zato što tamo nije bilo nikakvog napada”. Da li se držite i tog odgovora?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Idemo sad na vaš dnevnik koji treba tumačiti i prvo pročitati. Molim da sad stavimo kompletnu verziju dnevnika na grafoskop kako bismo prvo videli kako je to strukturirano. Molim sudskog poslužitelja da prvo stavi prvu stranu. Ako pogledamo prvu stranu ovog dnevnika, vidimo da počinje sa ovom beleškom za 24. mart. Ispravite me ako grešim. Ovo nije vaš rukopis.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ovo je rukopis jednog od mojih pomoćnika. Vidim po potpisu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, ovaj deo dnevnika je delimično preveden. Molim da se prevod podeli. Želeo bih da prođem kroz prvih pet, šest strana, da razumemo šta tu piše. Uzgred budi rečeno, da li se sećate, gospodine Vuković, da sam vas i juče velo jednostavnim i kratkim rečenicama zamolio da opišete šta ste vi radili u operacijama u Beloj Crkvi i drugde? Da li se sećate toga?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Sećam se da sam odgovarao i na takva pitanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Juče ste svojim rečima opisivali šta se dogodilo na tom mestu u to vreme. Govorili ste o anti-terorističkoj operaciji i koristili ste reč “blokada”, “pretres”. Zatim se govorilo o tome šta znači reč “razbijanje”, a šta “otkrivanje”. Zatim ste govorili o blokiranju, razbijanju neprijatelja, a takođe se govorilo i o neutralisanju. Da li se sećate da ste juče koristili te reči?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To su moji izrazi, ustvari, ne moji nego vojnički i koristio sam ih.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Dobro. 24. marta 1999. godine vaš kolega, odnosno, potčinjeni napisao je: “Snage NATO pakta počinile agresiju protiv vojnih ciljeva u Beogradu”. Nećemo sad sve čitati jer nemamo vremena. Zatim u 21.20 svi sistemi pripralni. U 23.00 Savezna vlada proglasila ratno

stanje. 2.00 BG2 otišla na izvršenje zadatka. Po naređenje povelja 1278 i tako dalje od 23. marta angažovano 186 ljudi. U 2.30 iz pravca Republike Albanije intenzivno izviđanje i nakon toga sledi 25. mart. Dobro, znači to su bile beleške za 24. mart. Zatim 25. mart, "komandant 3A i komandant PRK pohvalili sve jedinice za izuzetno hrabro držanje i profesionalno izvršavanje zadataka na početku oružane agresije NATO-a". A zatim: "Na LP Žub pristigla," ne možemo da pročitamo, " i prva brigada..."

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: PVO.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatim, "26. marta hitno preduzete mere na," nečitko.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: "Na izvlačenju materijalno-tehničkih sredstava iz magacina u kasarni Đakovica".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Istoga dana u 20.05 kaže se da je pogođen magacin municije. Za 27. mart kaže se nešto o zapovedniku inženjerijskog voda...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pramac prema Albaniji, konkretno našu teritoriju na prelazu graničnom Ćafa Prušit (Qafa e Prushit).

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zatim u 21.00 dejstvo Praga, zatim, "od 18.00 do 21.00 uništene šiptarsko terorističke snage jačine jednog," ne može da se pročita. Zatim, "veoma uspešno izvršila jedinica". Recite nam šta tu piše u ovoj belešci između 18.00 i 21.00.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Piše... Tu je bilo jedno, pojavila se jedna teroristička grupa jačine oko 12 ljudi u rejonu sela Prniša. To je odavde, od sela Žub, znači od mog komandnog mesta istočno za nekih desetak kilometara.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Idemo onda na 28. mart, "28. mart, izvršen direktan napad na LP Žub i šire područje raketnim sistemom," i tako dalje, i tako dalje. Spominje se i Đakovica i tako dalje. Dobro. Znači, sad smo došli do 28. marta. Tu se pak onda rukopis menja. Da li je sada ovaj novi rukopis vaš rukopis?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, još uvek ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Čiji je to rukopis?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je rukopis verovatno nekog vojnika, jer je isti...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Verovatno nekog vojnika?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, pogledajte, isti je rukopis i u delu ovih ranijih dokumenata, borbenih izveštaja, s tim što uvek oficir, ako vojnik unosi podatke, oficir mu diktira šta da unese. A moj je rukopis tek od treće. Pardon, ja nemam kompletan dnevnik. Samo da pogledam. Nema ga ni ovde. Za 2. april vidim da sam unisio deo podataka lično, jer vam kažem da je jedinica tek 3. aprila kompletirana ponovo. Bila je na različitim pravicima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Vratimo se na početak. Ovde piše "dopuna ratnog izveštaja", zar ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, da. Tu piše na strani 4, "dopuna ratnog izveštaja".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Jeste li vi ovlastili da se takva dopuna unese, jer to je veoma važan dokument, ratni dnevnik? Jeste li vi dali ovlašćenje za takvu dopunu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo ovlašćenje za dopunu sam mogao izdati ili ja ili moj zamenik, a ako...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I nemamo nikakvog razloga da sumnjamo u ono što ovde piše. To je, znači, službeni zapisnik i jedini zapis iz predmetnog vremena o tome šta se dogodilo u tom području između 25. i 30 marta, zar ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je, već sam vam ranije rekao, jedini dokument u kome se pominju aktivnosti jedinice za taj datum.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Pa, da onda objasnimo ovu dopunu za 25. mart. 01.30 je vreme kada ste krenuli: "Izvršen marš pravcem Žub-Đakovica-Zrće Bela Crkva radi izvršavanja poverenog zadatka. U toku marša," i zatim nešto što ne može da se pročita, "vozilo TAM 130, registarske tablice, povređena dva vojnika, Milanović Dragan, Veljković Boban," i posle toga sledi ovo, "blokirana su i očišćena sela Bela Crkava," i tako dalje, "nije bilo gubitaka".

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, to piše.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas lepo, objasnite nam kako to, ako uzmemo u obzir sve ono što ste nam rekli o tome da je Bela Crkva ostavljena netaknuta, kako to da u vašem ratnom dnevniku kaže da je to selo očišćeno?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ovo je jedna dopuna, gospodine Najs, iz koje se vidi da je pisana najranije 28. marta, jer sleduje posle toga datuma. Ja ni 28. marta nisam bio na svom komandnom mestu. Verovatno je uređajem javljeno mom zameniku gde se nalazi jedinica, vrlo kratko, jer uređajem ne smete puno da pričate jer vas odmah locira neprijatelj i gađa, vrlo kratko gde se jedinica nalazi i koji je deo zadatka izvršen. 25. marta je izvršen bliži zadatak i on je onda iz zapovesti komandanta brigade po automatizmu prepisao one tačke, jer ako pogledate, to se potpuno poklapa sa onim što sam ja rekao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nisam vas shvatio. Ovde jasno piše da ne da Bela Crkva nije napadnuta, nego da je Bela Crkva očišćena. Ja vas molim da vi sudijama kažete kako to da u vašem ratnom dnevniku to piše?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Upravo sam vam to odgovorio. Ja sam... Pa na kraju ne mogu ni da se setim, ali sam se sa mojim zamenikom redovno čuo preko radio uređaja i znam da sam ga uveče 25. marta obavestio da je u jedinici za prvi dan nema gubitaka, da smo na toj i toj liniji i da smo izvršili bliži zadatak. Nisam mu pominjao tada nijedno selo, jer bi ta poruka trajala vrlo dugo. Bila bi radio stanica otkrivena i automatski gađana od strane avijacije. A on je, kažem vam, po automatizmu iz dobijenog zadatka prepis'o prošle se i očišćeno to i to. A ja, zašto nije bilo dejstava u selu Bela Crkva to sam objašnjavao i juče i prekjuče i danas. Mogu da ponovim ako treba.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U najboljem slučaju, prema vašem iskazu, koji uopšte ne prihvatam, da je došlo do nekog nesporazuma, vi biste rekli "mi smo pretresli Belu Crkvu i tamo nismo ništa našli". A vaš zapisivač ovde je zapisao reč "očišćeno". I to je upravo ono što ste vi radili tamo.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To upravo nije ono što smo mi radili i upravo je to ono što vam ja govorim. Uopšte ovaj tekst nisam diktirao ja. Diktirao ga je moj zamenik na komandnom mestu, a ja sam zamenika samo izvestio gde se nalazim. Obavestio.

SUDIJA ROBINSON: Koja se reč koristi za "čišćenje"?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: “Čišćenje”. Da pogledamo onda šta ovde piše pod 26. martom. Da vidimo kako je vaš zamenik to zabeležio, ako je to vaša verzija događaja. Prvo nam recite da li je vaš zamenik imao neke probleme sa jezikom? Da li je možda bio nepismen? Nagluv? Recite nam. Ili je on možda bio sasvim kompetentan vojni oficir?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine Najš, ja sam vam rekao da u Vojsci Jugoslavije ni onda ni sada nije bilo nesposobnih ljudi. U to ste se uverili i vi dok je trajala agresija, uostalom. Kad kažem vi, mislim na vašu zemlju, jer je ona učestvovala u agresiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: “26. mart, nastavljamo čišćenje u sadejstvu sa MUP-om do 12.00. Ušli smo u selo Donje Retimlje, prva grupa, druga grupa,” ne možemo da pročitamo šta piše “Velika Kruša MBN”, ne znamo koja je to skraćena. Možda ćete vi moći da nam kažete, “Velika Kruša, vojnik Dalibor Mišić ranjen u desnu nogu, vojnik doveden u bolnicu u Prizrenu, vojnik Desimir Todorović odveden u bolnicu. Takođe ceo dan vojnici su izvrsno izvršavali zadatke. Šiptari napuštaju oružje, presvlače se i beže”. Imate li bilo kojeg razloga da sumnjate u bilo koji deo ove beleške, a pogotovo da sumnjate u reči kojom ona počinje: “Nastavljamo čišćenje u sadejstvu sa MUP-om”?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne piše prvo “u sadejstvu” nego piše “sadejstvo sa MUP-om slabo”. Znači, imali smo određenih problema upravo iz razloga jer je vojskom komandovao vojni komandant, jedinicom MUP-a komandovao komandant MUP-a i nismo imali radio uređaje koji su kompatibilni, koji se preklapaju. A što se tiče nastavka i 25. marta smo, ako želite baš taj termin, očistili i selo Celine, i selo Nogavac i Belu Crkvu od terorista, terorista i odnosi se čišćenje isključivo na dejstvo protiv terorista. Kao što je i pojam “čišćenje” u svakodnevnom životu značio odvojiti nešto od...”

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde na trenutak. Zaustavimo se ovde, gospodine Vuković. Ja sam vam vrlo pažljivo juče postavljao pitanja. Između ostalog zbog toga kako bi to moglo da se obavi pre nego što biste vi imali priliku da razgovarate sa nekim drugim. I ja sam vas pitao koje biste vi reči koristili za opis onoga što ste uradili. I vi ni u jednom trenutku tada niste upotreбили reč “čišćenje”. Upotreabili ste raznorazne druge reči. A vi ste sada, što je vrlo interesantno, rekli i za Belu Crkvu. Rekli ste da ste Celine, Nogavac

i Belu Crkvu očistili od terorista. Ako u Beloj Crkvi nije bilo terorista, šta vi to onda nama govorite?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: A opet vi izvrćete ono što ja kažem. Ja nisam rekao da su ovo moji navodi. A lično retko kad sam ja upotrebljavao izraz "čišćenje". Ovo su navodi mog zamenika koji je bio na komandnom mestu bataljona 20 kilometara daleko od mene. Pa, nisam ih ja upotrebljavao. Znači, to je pitanje samo terminologije, gospodine Najš ...

TUŽILAC NAJŠ – PITANJE: Zar samo terminologije?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: ... a za 25. mart po automatizmu prepisao ono što piše u zapovesti.

TUŽILAC NAJŠ – PITANJE: Čekajte malo. Gospodine Vukoviću, vi mora da vidite da se ovde radi o novom objašnjenju i zato se moramo na njega usredsrediti. Ovo je jedina beleška koja je nastala u predmetno vreme. I to znači da to nije beleška onoga što se zaista dogodilo, nego je vaš zamenik nešto izdiktirao prema naređenju, bez da je proverio šta se tačno zapravo i dogodilo. Da li nam vi to sada kažete?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja apsolutno to ne kažem, a nije to jedina zabeleška. Imate analizu komande brigade, gospodine Najš. To je kod mene pod rednim brojem, samo momenat da nađem, pod rednim brojem 5. I to je dokument autentičan iz tog vremena gde vam je jasno dato po datumima i po vremenima šta je urađeno na tom prostoru. A vi sad pričate da je u moj ratni dnevnik ubačeno nešto...

TUŽILAC NAJŠ – PITANJE: Zaustavimo se ovde. Da li vi kažete da taj dokument, Delićeva *post facto* analiza događaja kaže da je Bela Crkva očišćena ili smo mi nešto propustili? Da li to tamo može da se naći?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ako uzmemo da pročitamo zajednički videćemo ima li ili nema?

TUŽILAC NAJŠ – PITANJE: Ovo je vaše objašnjenje, gospodine Vukoviću. Uzmite vremena koliko vam treba. Dobro. Da vidimo tabulator 359A. Pronađite nam, molim vas, mesto gde piše da je Bela Crkva očišćena?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, verovatno se i ne pominje Bela Crkva jer u njoj nije vršeno nikakvo dejstvo, ali, evo, ja ću proleteti po ovom dokumentu da vidim da li mogu igde da nađem selo Bela Crkva. U zapovesti

ga ima, jer je dato kao pravac. A u analizi ga nema, jer nije bilo dejstava, ali dozvolite mi da pročitam ceo, ceo ovaj akt.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo na drugu stranu i mislim da ovde oko sredine druge strane može da se pronade Bela Crkva isto tako u drugom redu...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno. Ja sam obeležio taj isti pasus. To je prvi ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, recite nam šta tu tačno piše?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Piše: "U toku prvoga dana realizovan je bliži zadatak i izvršen je snažan prodor 23. odreda PJP sa pravca Bele Crkve i Brnjače (Bernjake) ka selima Celine i Mala Hoča". Ako postavimo kartu videće se pravac. Znači, pravac se obeležava sa dve tačke.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stanite ovde. Ovde se nigde ne govori o čišćenju Bele Crkve. Vi ste od prvog do poslednjeg trenutka govorili da se u Beloj Crkvi nije ništa dogodilo i oslanjate se na ove dokumente kao podršku toj tvrdnji, a vi nam sada kažete da je vaš zamenik iz nekog razloga citirao ovaj dokument kad je pisao ratni dnevnik. A ovo što sam vam sada pokazao o Beloj Crkvi ne podržava tu vašu tvrdnju. Možete li da pronađete neki drugi pasus koji podržava tu vašu tvrdnju?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Nisam ja nigde ponovio ovaj dokument. Ja sam ponovio zapovest komandanta brigade za ovu protiv-terorističku akciju, a to je kod mene obeleženo kao broj 3. I to je mogao imati zamenik na komandnom mestu. On nije tada mogao imati analizu koja je rađena tek 30. marta. Znači, kako je 28. marta mogao koristiti analizu 30. marta, koja je urađena 30. marta. Uostalom, gospodine Najs, ovu analizu nisam ja dobio. Ona je naslovljena na komandu Prištinskog korpusa, a ja sam rekao da su i moji izveštaji ulazili u ovu analizu...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. 27. mart. Da pogledamo sada 27. mart, jer ima mnogo toga što moramo da pogledamo da bismo imali kompletnu sliku: "27. mart, sve grupe su spojene do 7.00. U 8.30 ponovo je počelo čišćenje u tri pravca. Prva grupa, pravac trigonometrijska tačka 356. Druga grupa," mi to ne možemo da pročitamo, ali vi možete da nam pomognete ako to možete da pročitate?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: “Pravcem Retimlje-Neprebište (Neprebishte), a druga grupa ide pravcem Retimlje-Mamuša”. Ali samo moram da čitam redom jer prva grupa pravcem Donje Retimlje, “tačka 356, trigonometna”, pardon. Ako postavimo kartu ja to mogu i da vam pokažem. Selo Neprebište. “Druga grupa, vodnik prve klase Ilijevski je bio upućen rano ujutro po naređenju komandanta brigade”. Uputio sam ga na sasvim drugi pravac da pomogne borbenoj grupi jedan koja je zaustavljena ispred sela Medvece (Medvec) jakom vatrom terorista. “I treća grupa, poručnik Radojević u blokadi se nalazi”. Znači, on se uopšte nije pomerao. “Oko 16.00 prevrnuo se jedan tenk”. O čemu se radilo? Kada je završena 27. marta akcija, naređeno je da se jedinice prikupe u rejonima Mamuša, Neprebište, Retimlje i Donje Retimlje i da se jedinice vrate, da odmaršuju u svoje rejone rasporeda. U mojoj jedinici se van borbe prevrnuo jedan tenk, pa sam ostao na tom prostoru...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Zastanite. Imamo dokaze o tom napadu. Da pogledamo dalje, 28. mart. Ja ću to da vam pročitam, a vi pratite: “Izvučeno telo poginulog vojnika Bojana Jovanovića. Jedinica prebačena u selo”. Imamo ime. “Jedinice radile planski na obezbeđenju državne granice u toku dana u pravcu graničnog prelaza Čafa Prušit, prešlo oko 2.000 ljudi”. Čišćenje je ostvarilo svoj rezultat. Vi ste proterali Albance.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ako mene pitate, pošto ne razumem, takav prevod imam, ne znam da li vi komentarišete ili mi postavljate pitanje. Ako je ovo bilo pitanje, ono nije tačno, a mogu da vam pomognem za ono malo pre što ste me pitali o 28. martu. Ovaj drugi pasus je već moj rukopis u ratnom dnevniku, jer sam se vratio na svoje komandno mesto i do kraja rata sam lično vodio ovaj dokumen. Ali ona tvrdnja vaša nije tačna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gde počinje vaš rukopis? Da li vi pišete velikim slovima ćirilicom?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: 28. mart sam pisao velikim slovima ćirilicom, a od 29. marta pišem latinicom. Koristim oba pisma, jer sam oba i učio u školi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Hvala. Znači, ovo je od sada vaš rukopis, je li tako?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To je od sada moj rukopis. Bar ovaj deo koji imam ja kod mene. Ako mi date kompletan ratni dnevnik mogu da ga prelistam pa da vam potpuno odgovorim na to pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, sada ćemo da napravimo pauzu od 15 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uz pomoć gospodina Norta nastavićemo sada sa dnevnikom. Bili smo do sada na 28. martu. Poslednje je bilo da je 2.000 ljudi krenulo u pravcu granice i prešlo granicu na Čafa Prušitu. Onda prelazimo na 29. mart. Ponovo pisano rukopisom gospodina Vukovića i piše sledeće: "Po naređenju komandanta 549. motorizovane brigade, poverljivi broj 1304/1, vod MB120 milimetara upućen u rejon Velike Hoče, komandir poručnik Fetaj potčinjen BG6, 519. motorizovana brigada, ostale snage u gotovosti za intervenciju na pravcu Orahovac, selo Oštrozub (Astrazup). Ostatak jedinice planski izvršavao zadatak na dubinskom obezbeđenju granice". I zatim sledeće: "U toku dana u pravcu graničnog prelaza Čafa Prušit prešlo oko 1.000 ljudi". Zašto su se svi ovi ljudi kretali, recite nam, gospodine Vuković?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam o razlogu iseljavanja civila dosta govorio. Ponoviću. Osnovni razlog zbog kojeg su se civili selili, to jest, odlazili u Albaniju, Makedoniju, Crnu Goru ili u druge delove Savezne Republike Jugoslavije je bio strah od bombardovanja koje je počelo 24. marta ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Rekli ste to. Rekli ste to. Da li se može naći bilo kakva beleška napravljena u predmetno vreme koju ste vi napravili u vezi sa tim bilo gde?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da se ne može naći, a posebno ne u ratnom dnevniku, jer se u ratni dnevnik unose samo najvažnije aktivnosti jedinice, najvažniji događaji, a ne...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znam...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: ... detaljni opisi, izveštaji. U svakom slučaju, izvestio sam o ovim razlozima svog komandanta brigade i on je

sačinio jednu informaciju koju je uputio u komandu korpusa. Ja tu informaciju imam ovde i mogu da vam je predočim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako vi kažete da je to važno i značajno, hoćete da kažete da je to u ovom dnevniku, jer mi smo prošli kroz dnevnik i to radimo postupno. Recite mi, videli ste, sećate se slika Bele Crkve i kuća bez krovova, kuća koje su bile spaljene? Mi možemo da vidimo još fotografija iz Celine i verovatno iz Velike Kruše i tako dalje. Kakve ste vi napore uložili da smestite na drugo mesto ljude koji nisu više mogli da žive u tim kućama?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ako mislite konkretno na Belu Crkvu, zadatak vojske nije uopšte da smešta ljude. To rade civilne strukture, znači, civilna vlast sa zaštitom, odbranom...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Koje je napore uložila civilna vlast u tom pogledu? Provezli ste se kroz to područje kao što je Bela Crkva i videli ste koliko je puno kuća spaljeno. Recite mi šta su radile civilne vlasti? Da li su preduzele neke akcije? Da li su rekli ljudima da treba da idu na neko drugo mesto? Da li su donele šatore i smestili ih u šatore ili montažne kuće? Ili su ih jednostavno izbacili iz tog područja i poslali u Albaniju?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja prvo nisam rekao da sam video razrušene kuće. To vi kažete. Ja tvrdim, dok sam prolazio kroz Belu Crkvu da nisam video ništa neobično, a šta su radile civilne organizacije to morate pitati njih, jer ja nisam bio na tom terenu i ne mogu vam dati odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što se vratimo na ratni dnevnik da li se sećate da vam je uvaženi sudija Bonomi postavio pitanje i insistirao na tome da li ste vi lično videli kako vaša vojska uništava imovinu. I na kraju, nakon dva ili tri pitanja, prvo niste odgovarali, a zatim ste priznali da da, videli ste kako je uništavana imovina. Gde ste to videli?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Koliko se sećam bilo je pitanje vezano ili za Celine ili za Randubravu. Ne mogu da se setim. Ako mi date transkript, mogu o tome da pričam, ali sam insistirao da su isključivo bili objekti iz kojih se otvarala vatra po jedinici vojske ili policije. I u tom slučaju svaki objekat je...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam gde? Vi nam recite gde, gospodine Vuković? Sudija vam je postavio pitanje. Proveravao vaše pamćenje i vi ste na kraju potvrdili da ste videli uništavanje. Ja vas pitam u kom selu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: U selu Celine sam sigurno video jer je pucano i po mom komandnom mestu, to jest koje je bilo u premeštanju. Video sam dejstva i u Randubravi, a video sam dejstva i u Donjem Retimlju. Video sam i posledice dejstva u Piranama jer sam prolazio. Video sam posledice dejstva delimično u Velikoj Kruši i Maloj Kruši. Video sam posledice dejstava u selu Medvedce i deo u selu Neprebište, jer sam i do njega bio. U selu Mamuša nisam video jer nije bilo dejstava i u selu Bela Crkva nisam video jer nije bilo dejstava. Ne mogu da govorim za Dobrodeljane, Opterušu (Opterushe), Suvu Reku, jer tamo nisam bio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mnogo je oštećene imovine. Zaboravite na činjenicu da to nije bila odgovornost vojske, jer vojska mora da radi sa policijom. Recite nam, da li su uloženi ikakvi napori da oni koji su živeli u tim kućama koje su uništene sada žive, a da nemaju kuća, da li su uloženi ikakvi napori da im se pomogne, pored toga što su poslali u Albaniju ili Makedoniju?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, oni nisu poslali u Albaniju ili Makedoniju. Otišli su sami, a da li su uloženi neki napori, ja pravo da vam kažem ne znam jer se nisam bavio tom vrstom problema. Zadatak moje jedinica je ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: ...bio da organizujem odbranu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 29. mart: "Po naređenju komandanta 549. motorizovane brigade," i dalje je to u vašem rukopisu, "poverljivi broj 1304/1 u rejonu Velika Hoča". To smo već uradili. Izvinjavam se. 30. mart 1999. godine: "Po naređenju komandanta brigade jedinica je oko 08.00 sati upućena u blokadu sela Rogovo i u sadejstvu sa," sad bih želeo da proverim da li je tačno, dakle, "u sadejstvu ili saradnji," ne znam šta je to, "sa brigadom 3 i delom 72. specijalne brigade," i da proverimo reči koje se ovde pojavljuju i da li je ovde reč o čišćenju, "očistila", "očistila Rogovu"?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, objasniću vam o čemu se radi ako mi postavite pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prvo, da vidimo šta tu piše. Dakle, ovde imamo 72. specijalnu brigadu koja čisti selo Rogovo, mahaluh Poštra, mahaluh Ramamat i mahaluh Mahadri. I onda kaže: "Gubitaka nije bilo". Zatim

ide dalje i kaže sledeće: "Ostatak jedinice planski izvršavao zadatke na dubinskom obezbeđenju državne granice". Pročitajte poslednji deo kojim ste se pozabavili tokom glavnog ispitivanja optuženog. Rekli ste... Ali prvo nam recite šta mislite pod čišćenjem sela Rogova, mahale Poštra i mahale Ramamad koje je obavila 72. specijalna brigada?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To je bio samo deo i tako piše, 72. specijalne brigade, deo moje jedinice i deo borbene grupe 3. Nije brigada 3 u pitanju. Angažovane su vrlo male jedinice. Ja mislim, a imam to negde i zapisano, da su učestvovala svega dva streljačka voda, jer nisam više mogao da odvojim snaga i sredstava, a sam pojam "čišćenje" znači odvojiti nešto dobro od nečeg lošeg. Ako pitate u ovom konkretnom slučaju...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Odvajanje nečeg dobrog od nečeg lošeg, da li je to definicija u rečniku? Mi uvek možemo da nađemo definiciju u rečniku. Odvajanje nečeg dobrog od nečeg lošeg, to je vrlo poznato. Da li te reči zaista to znače ili ste vi sa nekim drugim raspravljali o svom iskazu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja, gospodine Najs, pokušavam da vam na što jednostavniji način objasnim značenje pojedine reči u srpskom jeziku, a ja mislim da se i u engleskom jeziku upotrebljava ova reč kada nešto čistite. U suštini da li... Ne znam kako da vam drukčije to objasnim. Mi smo u vojnoj terminologiji upotrebljavali ovaj izraz samo u smislu borbe protiv terorista naoružanih, ako me to pitate.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, svedok jeste izneo to objašnjenje ranije danas, odvajanje dobrog od lošeg. To nije prvi put.

SUDIJA KVON: Gospodine Vukoviću, da li vi pri tome mislite na "čišćenje" ili "očistila"? Da li to ima isto značenje?

SVEDOK VUKOVIĆ: Ima upravo ovo... Samo još jednom... "Očistila" piše u tom, i to značenje ima. Izvršen je, znači, pretres tog terena, šireg područja sela Rogovo, jer se primećuje da se tog 24. marta pojavljuju teroristi u rejonu sela Pniš. To je sav taj prostor na desnoj obali reke Beli Drim gde su inače teroristi bili poprilično aktivni, a i dalje ...

SUDIJA KVON: Molim vas samo odgovorite na pitanje koje vam je postavljeno. Ja sam vas pitao da li "očistila" znači isto što i "čišćenje" i vi ste odgovorili na to pitanje. Hvala vam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: "Očistila" je imenica od glagola "čistiti". Naime, "čišćenje" je imenica od glagola "čistiti".

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine Najš, potpuno ste pobrkali gramatiku srpsku.

SUDIJA BONOMI: Pa, to je zato što vi niste odgovorili na pitanje. Kada biste samo odgovorili na pitanje to bi bilo mnogo mudrije nego da ostavite gospodinu Najšu da on pokuša da objasni tu teškoću.

SVEDOK VUKOVIĆ: Pa, i "čišćenje" i "očistiti" i "očistila" i "očistio" su glagoli. To su glagoli. Jedno svršenog oblika, jedni nesvršenog. Inače je srpska gramatika do zla boga komplikovana i ne mogu vam objasniti u ovako veoma malom vremenu. Znači, jedna od najkomplikovanijih gramatika je upravo gramatika srpskog jezika, ali i hrvatska i tako dalje...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vukoviću, ono što mi hoćemo to je da od vas čujemo istinu i to se svodi na ovo. Vi ste vašom rukom iskoristili, napisali reč koja ima isti koren "čišćenje", "čistiti", a rekli ste da je vaš zamenik, pre pola sata ste rekli da je vaš zamenik kad je napisao tu reč, napravio grešku, a evo ovde i vi isto koristite tu reč. Jer "čistiti" znači "čistiti". To znači izbacivanje ljudi, ubijanje ljudi, izbacivanje iz zemlje. I to je jedna ružna reč i zato su mnogi od njih izgubili život.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To uopšte ne znači to. To je vaša interpretacija, a što je vama neobično da dva čoveka iz iste države, iz iste zemlje, koji su učili istu školu, upotrebljavaju istu reč? Ja ne znam zašto je to... To je ista reč kao i dobar dan, doviđenja, i tako dalje. Šta tu ima čudno? A ovde ovaj termin se odnosi isključivo na borbu protiv terorista. To vam ponovo ponavljam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, onda u tom slučaju ako nešto više puta ponovite, to će možda pojačati tu vašu izjavu, a možda i neće. Pokušajte sada da se priselite mojeg prvog pitanja od juče. Ja sam tada vrlo namerno i vrlo izričito od vas zatražio da vi svojim rečima opišete šta ste radili u tom području. Sećate li se toga? Vi ste pokušali da date jedan opširan odgovor. Ja sam vas onda vratio na početak. Ja sam vam rekao koje ste vi reči ranije sami upotrebili i pitao vas takođe koje još druge reči možda mogu da budu od važnosti. Prema tome, ja sam vam sasvim namerno dao priliku da vi upotrebite sve reči koje ste tada koristili i to je mogla biti i reč "čišćenje"

ili bilo koja reč koja ima taj koren, a vi to niste uradili. Vi ste, gospodine Vukoviću, lažljivac i ova knjiga to otkriva.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Vi ste, gospodine Najs, lažljivac, a ja znam tačno šta sam rekao. Jer kad bih upotrebljavao sve reči iz vojničke terminologije, oduzeo bih Pretresnom veću bar jedno 10 dana da nabrojim. Ja nisam napominjao protiv vazdušnu odbranu ni protiv desantnu borbu ni. ..

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Vukoviću, nije dozvoljeno da tužiocu kažete da je lažljivac. Kada tužilac kaže da ste vi lažljivac, on to radi na osnovu dokaza i na osnovu posla koji mu je poveren. Međutim, vi za njega ne smete da kažete da je lažljivac. Vi možete da kažete da on ima pogrešne informacije, ali ne smete da ga nazivate lažljivcem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vukoviću, idemo dalje sa čitanjem, jer ćemo doći do jednog dela ovog dnevnika koji je optužen preko vas uvrstio u spis. Idemo sada na pasus koji dolazi odmah nakon toga: "Ostatak jedinice," taj deo. Molim vas da počnete tamo da čitate.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: "Ostatak jedinice je planski izvršavo zadatke na dubinskom obezbeđenju državne granice". Sledeća crtica, "U toku dana u pravcu graničnog prelaza Ćafa Prušit prošlo je 2.000 ljudi. Organizovan prevoz dece i starih osoba". To piše u ovom delu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo dalje?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Želite da čitam dalje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, čitajte dalje do kraja ovog pasusa

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: "Put Đakovica-Prizren zakrčen kolonama izbeglica. Nema ništa tužnije nego gledati kolonu sirotinje koja se po nečijem nalogu seli iz svojih kuća. Pojedinci vojnici deci u prolazu daju sokove i keks".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Iz ovoga proizlaze dva pitanja. Prvo, organizovan transport. Da se neki od tih ljudi prevezu ne u majku Srbiju, ne u sigurniji deo Kosova koji se nalazi pod srpskom kontrolom, kao na primer, samo trenutak, Hoča, to je bilo selo pod srpskom kontrolom, nego su oni odvedeni u Albaniju. Zašto?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, sva su sela bila, ako koristite taj izraz, pod srpskom kontrolom gde nije bilo terorista. Drugo, mogli su da idu gde su god hteli, a ja ću vam izneti primere poimenično ljudi koji su otišli, što vi kažete, za majku Srbiju. Znači, svi koji su hteli otišli su tamo, koji su hteli išli su u Crnu Goru, a koji nisu hteli ni ovamo ni onamo, otišli su za Albaniju, a ja sam govorio dosta zašto su upravo išli najviše za Albaniju i Makedoniju, da bi se prikazala svetu navodna humanitarna katastrofa i da bi se opravdalo dejstvo NATO agresije na moju zemlju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je organizovao taj transport? A čekajte da vidim da li sam ovo dobro shvatio. Znači, ti ljudi kojima su spaljene kuće, koji su videli kako im ubijaju članove porodice, oni su sada deo neke zavere zato jer bi hteli da prikažu postojanje nekakve humanitarne katastrofe. Recite nam, ko je orkestrirao tu neverovatnu zaveru? Ko je bio tamo na terenu? Ko je išao i govorio: ti uradi to, ti uradi ono, a mi ćemo onda učiniti da sve izgleda kao da vi prolazite kroz patnje? Ko je to uradio?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo prvo uopšte nisu bili ljudi sa onoga prostora koji vi, na koji vi aludirate, na Belu Crkvu i šta ja znam, Celine. Ovi ljudi koji su prolazili kroz rejon odbrane mog bataljona i išli na granični prelaz Čafa Prušit, bili su iz Peći (Peje), koliko se sećam. Dalje, nije organizovan nikakav transport, nego prevoz. To je sasvim drukčija reč, ima drukčije značenje i u pitanju su bile male grupe starijih ljudi, iznemoglih i dece.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se. Mi sada radimo za ono što ste vi sami rekli da je najbolji način da se rekonstruišu ti događaji. Vi ste se, naime, sa mnom složili da je najbolji izvor informacija o tim događajima dokument nastao u predmetno vreme, a ovaj dokument ne samo da je nastao u predmetno vreme, nego je pisan vašom rukom. I tu piše: "Organizovan transport". Objasnite sudijama šta ste vi mislili kad ste to napisali i koja je bila destinacija tog transporta?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Sad ste uspeali i mene da zbunite. Znači, ne piše "organizovan transport", nego piše "organizovan prevoz". I taj je prevoz organizovan samo od komandnog mesta u selu Žub do graničnog prelaza Čafa Prušit. To je nekih kilometar i po do dva. Isključivo starih iznemoglih osoba koje su ostavile njihove porodice na mom komandnom mestu jer nisu mogli dalje da idu peške. Preko prelaza Čafa Prušit je moglo samo da se ide peške. Objasnio sam da je taj put bio pripremljen za rušenje, da je bilo dosta minskih polja sa leve i desne strane puta a da je sam put na

graničnom prelazu bio zaprečen u protivoklopnom smislu, i prevežene su samo te osobe i korišćeno je jedno vozilo. Otprilike u jedno vozilo toliko i toliko može da stane ljudi. I korišćeni su u dva navrata. Jednom 20 i koji je ovo datum, 29. mart i mislim 2. ili možda 4. aprila, evo pogledaću šta piše. Tačno i 4. aprila je takođe organizovan prevoz dece i starijih osoba...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde, jer mislim da to nikuda ne vodi. Dobili smo, dakle, da je destinacija Albanija, jer to je očigledno Čafa Pruišit granični prelaz. Sledeće pitanje. Veoma jednostavno pitanje. Ko je organizovao prevoz?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam organizovao prevoz starih osoba i dece. U pitanju su bile grupe ne veće od 30 ljudi. Da ih je bilo i 300 ja bih isto to uradio, jer jednostavno nisu imali snage da dalje nastave, a nisu hteli da prihvate nijednu varijantu koju sam im nudio o čemu sam pričao juče.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak. Šta ste vi organizovali, kamione ili autobuse?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: A jedan jedini kamion. Ja autobuse nisam imao u sklopu svoje jedinice. Odakle mi autobusi, niti ih ima ijedna jedinica, sem auto-jedinica koje se bave prevozom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam, budući da se mi ovde oslanjamo samo na vaše reči, izgleda da kada se kaže "deca i starije osobe" izgleda da nema roditelja. Zašto ste vi transportovali decu bez njihovih roditelja? Da li je to bilo zato da oni brže odu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Nije ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li razdvajali decu od roditelja?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Nisam ni rekao da su bila deca bez roditelja, jer se podrazumeva, gospodine Najs, kad imate bebu od godinu dana da nju nosi majka. A, inače, ako pogledate način života i porodicu jednu šiptarsku, vidite da ima mnogo male dece u jednoj porodici. I ovde je u pitanju možda bilo par tih žena sa decom i bilo je određen broj starih osoba koje fizički nisu mogle peške da idu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde se nigde ne spominju ni majke ni očevi u ovom vašem planu za prevoz, gospodine Vukoviću.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovde, gospodine Najs, nije detaljan izveštaj o toj aktivnosti. Ja vam uporno govorim da se u ratni dnevnik upisuju samo najvažniji događaji tog dana. Znači, onda onda bi ovaj ratni dnevnik imao preko 10.000 strana da sam detaljno uzimao i podatke o tom ljudima i uostalom, nismo to nikad ni radili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Želeo bih da završimo sa dnevnikom do kraja današnjeg radnog dana. Idemo sada na sledeći, drugi deo. Vi nama, dakle, kažete da su ljudi dobrovoljno odlazili zbog bombardovanja NATO-a. Zatim imamo ovaj pasus na koji se oslonio optuženi, pretpostavljam kako bi pokazao izvesnu ljudsku simpatiju, gde ste vi napisali: " Nema ništa tužnije nego gledati kolonu sirotinje koja se po nečijem nalogu seli iz svojih kuća". Po čijem nalogu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, već sam rekao ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Po nalogu policije?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne nalogu policije ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Po čijem nalogu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: ... već isključivo terorista, jer imate i primer gde su ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Aha ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: ... izjavili da su ih teroristi terali da idu iz svojih kuća i čak su preduzimali i kaznene mere protiv onih koji nisu hteli da napuste svoja sela. A mogu vam ispričati i slučaj kompletnog sela Jahoc (Jahoce) kome je prečeno da odu pa sam uputio vojsku, deo svog voda za zaštitu civilnog stanovništva i oni su ih ubedili da nema razloga da se sele, a na osnovu toga smo i pojačali patroliranje u ovom kraju, iako to nije bila zona dejstava moje jedinice i onda su meštani tog sela sve vreme ostali tamo da žive. Ja sam vam juče nabrojao da i na samom mom komandnom mestu u selu Žur bilo dosta...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stanite, stanite. Vi se sigurno sećate da ste na samom početku vašeg dnevnog izveštaja, jednog od manjeg broja koji smo našli, piše da u zoni vašeg dela 549. brigade aktivnosti i pokreti terorista nisu primećeni i vi se takođe sećate da ste više puta rekli da nije bilo terorista u

Beloj Crkvi. Naređenje da ljudi krenu došao je od policije ili od vas. I ovo što vi ovde pišete vas odaje. Odaje nešto što je čak i za vas tužna istina.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to uopšte nije tačno. To je vaša interpretacija mojih reči izvrnuta naopačke.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Idemo na 31. mart. I dalje pisano vašim rukopisom. Sud opet može da vidi reč koja nas zanima u četvrtom redu. Zamoliću svedoka da pročita prve dve rečenice. Pročitajte, molim vas, prve dve rečenice ove beleške.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: "Po naređenju komande brigade u 10.30 deo jedinice je upućen na intervenciju na pravcu Orahovac-selo Oštrozub. Do 19.00 izvršen pretres i čišćenje sela Oštrozub, sela Mađare (Maxhare). Posebno jak otpor Šiptari su pružili iz sela Mađare, ali je komandir drugog streljačkog voda, stariji vodnik Stojiljković Srđan veštim manevrom i udarom u bok došao u povoljniji položaj. Grupa od sedam terorista je blokirana u jednoj kući i uništena vatrom tenka. Jedinica zanočila ispred sela Jančište (Jancishte). Ostatak jedinice planski izvršavo zadatke na dubinskom obezbeđenju državne granice. U toku dana u pravcu graničnog prelaza prošlo oko 1.000 ljudi. U selu Žub ostavljeno oko 70 traktora, izvršen," na sledećoj stanici, "popis vozila i tehničke robe".

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde se spominje sukob. Mislim da to možemo da nađemo u prvoj rečenici. Zatim se kaže: " Grupa od sedam terorista je blokirana u jednoj kući i uništena vatrom tenka," i to je, dakle, bilo u okviru operacije čišćenja Oštrozuba i Mađara?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je bilo u sklopu jedne šire operacije koja je počela, koja se nastavila odmah po završetku one protiv-terorističke operacije u rejonu Orahovac-Velika Kruša-Bela Crkva. U sklopu te protiv-terorističke akcije angažovan je i deo moje jedinice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ova beleška ponovo se završava beleškom o zadovoljavajućem rezultatu gde piše sledeće, ja, naime, tvrdim da je to beleška o zadovoljavajućem rezultatu: "U toku dana u pravcu graničnog prelaza prošlo oko 1.000 ljudi. U selu Žub ostavljeno oko 70 traktora, izvršen popis vozila i tehničke robe". Prema tome, otarasili ste se još 1.000 ljudi?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To nije tačno da sam ih se ja otarasio, nego su oni išli sami. A ostavljeni su traktori i tehnička roba samo onih koji su insistirali da pređu preko prelaza Čafa Prušit, a nisu hteli, iz njima

poznatih razloga, da idu na granični prelaz Vrbnica gde je moglo da se pređe i motornim vozilom. I uopšte nije tačno, jer ja da sam se pitao ja bih im zabranio da tuda prolaze samo iz jednog razloga, ustvari, samo, najviše iz tog razloga, jer je to meni stvaralo dodatni problem, jer sam morao da naredim da se pravi prolaz ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavite se, molim vas.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: ... da bi oni prošli.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I konačno vašim rukopisom za 1. april piše: "1. april: Jedinica nastavila sa zadatkom do 15.00. Izvršila prtres i čišćenje sela Jančište i sadejstvovala sa snagama MUP-a u čišćenju sela Pagaruša i sela Milanovac". Još više etničkog čišćenja. To je vrlo jednostavno. I pisano vašom rukom.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To uopšte nije, gospodine Najs, etničko čišćenje. Imate na početku kod mene obeleženo kao broj 2, zapovest komandanta korpusa gde se govori o rasporedu snaga. I sami ste malopre u toku ispitivanja napomenuli i Mališevo i Dragobilje da su najjača teroristička uporišta, u čemu ste u pravu. I samo je nastavljena protiv-teroristička akcija na tom pravcu, a etničkog čišćenja nije bilo, niti je iko dobijao takav zadatak, niti to možete naći u mom ijednom dokumentu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Beleška za ovaj dan je veoma uspešna zato jer je tokom tog dana 2.000 ljudi otišlo u pravcu graničnog prelaza.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Beleška ne može biti uspešna niti neuspešna. Beleška mora da odslikava pravo stanje stvari i ja sam samo zapisao da je tog dana prošlo toliko i toliko ljudi. S tim da uvek govorim da su ove cifre orijentacione jer niko te ljude nije brojao, ni prebrojavao ni kontrolisao dokumenta i tako dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Vukoviću, pogledajte sada 2. april i potvrdite, molim vas, da u u tom danu nigde ne piše ništa ni o kakvom bombardovanju Nogavca od strane NATO-a.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: A i ne može da piše, gospodine Najs, jer ja ne mogu da govorim šta je bilo u Nogavcu koji je van moje zone odbrane. Ja nisam pisao ni o Beogradu, ni o Prištini, ni o Podgorici ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 4. april, idemo na 4. april. Toga dana 4.000 civila otišlo je u pravcu graničnog prelaza Čafa Prušit. Organizovan je prevoz dece i starijih osoba. Nigde se opet ne spominju roditelji dece, niti se spominju preleti u noći. Prema tome, opet vidimo da ste vi organizovali prevoz neke dece i nekih starijih ljudi, zar ne?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: A to vi tako tumačite, a ja sam objasnio detaljno šta to podrazumeva i da je angažovano jedno vozilo da bi se iznemogle starije osobe prevezle do prelaza. Čak su i moji vojnici i pomagali da prođu tom stazom ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim poslužitelja ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: ... gde je bilo, gde je bio izrađen prolaz u protiv-pešadijskom minskom polju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim da se to stavi na stalak. Ovo je karta koju smo nedavno dobili. Zamolio bih našu tehničku kabinu da nam pokaže centar te karte gde se nalaze neke oznake u boji. Ovde su važne samo dve boje. Ne znam da li to može malo bolje da se pokaže. Da. Hvala. Plava boja. Možete li da nam potvrdite da su plave oznake na ovoj karti, a pokušaću da nabavim bolju kopiju za sutra, da su plave oznake za Drenovac, Mađare, Dragobilje, Mališevo i...

prevodioci: Prevodioci ne mogu da čuju Tužilaštvo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se, ponoviću. Možete li da nam potvrdite da su plave oznake pri vrhu sela Drenovac, Mađare, Dragobilje, Mališevo i Nišor?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Moraću da ustanem. Samo momenat. Vidi se Mališevo, Dragobilje, Mađare, Drenovac i selo Nišo, ako dobro čitam sa karte jer je ovo fotokopija karte. Čudi me da nemate original.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidimo Đakovicu levo.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, da. Đakovica je ovo ovde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada ste krenuli svoj marš, krenuli ste jugozapadno od Đakovice, je li tako?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ne jugo... Na koji period mislite, morate mi reći. Vi morate biti precizni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: 25. marta.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Krenuo sam sasvim u suprotnom pravcu. Znači, iz sela Žub...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tako je. Krenuli ste odatle, išli ste kroz Đakovicu i onda ste došli u ovo područje. Upravo ste ga pokazali. Da. U međuvremenu, da li ste znali, sutra možemo to detaljnije da pogledamo, da je general Delić uspostavio liniju zaštite granice jugoistočno i severozapadno od područja u koje ste vi išli, da je postavio blokade duž Retimlja i Dobrodeljana i Pagaruše. Da li vam je to bilo poznato?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, nije baš to tako kako vi čitate. Najbolje bi bilo da pročitate iz zadatka. Znači, blokiran je širi rejon jugozapadno i jugoistočno od Orahovca. To je ovaj rejon koji ja sada pokazujem. A precizno ga imate dato u zapovesti komandanta i brigade i komandanta korpusa. Ja mogu da to nađem i da pročitam i da vam detaljno pokažem liniju blokade, a ona je, da znate, bila ovde...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zastanite za trenutak. Treba mi vaša pomoć kako bi sudije razumele vrlo jednostavno ono što se dešavalo. Ako biste mogli ponovo da pogledate kartu, a ja ću za sutra nabaviti bolju kartu za grafoskop, put koji vidimo u donjem levom segmentu karte, koji ide severoistok-jugozapad, to je jedini put kojim su ljudi išli sa Kosova za Albaniju. Dakle, jugoistočno kroz Prizren, a zatim kreće jugozapadno i ide do prelaza Čafa Prušit za koji smo već čuli, je li tako?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: E, nije tako. Ovaj prvi put, ako mislite na njega, on ide iz Prizrena na prelaz Vrbnica, a ovaj put o kojem sam ja govorio, gde se nalazila moja jedinica, ide iz Đakovice preko sela Brekovac, preko sela Žub, na granični prelaz Čafa Prušit, a nemaju apsolutno nikakve veze ta dva puta. Inače, u svakoj normalnoj državi civili mogu da prelaze granicu samo na graničnim prelazima. Ja ne znam šta tu ima čudno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas da još jednom pogledamo kartu. Vidite, ono što se desilo, a sutra ćemo nabaviti bolju kartu i iscrtnati je, to je da je general Delić obezbedio područje, tako da ljudi nisu mogli da pobegnu nikuda osim samo jednim putem. Niko od vas nije išao u napad na sela obeležena plavom bojom, a koja su bila uporišta OVK. Ono što ste vi radili bilo je da ste se koncentrisali na čišćenje sela koja su bila unutar tog područja, tako da ljudi nisu mogli da pobegnu. OVK je bila na severu,

general Delić je bio na severozapadu ili jugoistoku, a oni su proterani duž ovog puta. To je ono što se desilo.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, mi moramo da se zaustavimo u 13.43.

TUŽILAC NAJS: Pa, to sam i pretpostavio i ovo je moje poslednje pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Molim vas, odgovorite na ovo pitanje.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Upravo sam to i mislio da vas zamolim jer ne mogu da zapamtim ovoliko iznetih podataka do sutra. Apsolutno niste u pravu ovo što ste sada tvrdili. Ja sam samo u mom ratnom dnevniku napisao pravac kretanja i dejstvo dela moje jedinice, a to je bilo angažovane snage možda nekih 50 do 70 ljudi, ne mogu tačno u broj da se setim i jedan vatreni vod minobacača 120 milimetara. Ako pogledate izjave za ovu protiv-terorističku operaciju onda ćete videti da je bio cilj deblokada ove vrlo važne komunikacije koja preko Orahovca i Milanovac planine i Mališeva vodi ka Prištini. Znači, nije bilo reči ni o kakvom proterivanju stanovništva, nego isključivo o neutralisanju i sprečavanju dejstva terorista, jer je ovaj put izuzetno, izuzetno važan i to je, uostalom, najkraći put, najbolji put koji iz Prištine izvodi u dolinu reke Beli Drim gde se otvaraju kasnije mogućnosti dejstva i prema Prizrenu i prema Đakovici i Peći. I to je naša jedinica tada radila, a nije proterivala stanovništvo kako vi tvrdite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sutra ću obezbediti bolju kartu i ograničiću se da se bavim jednom, ustvari, ili još dve lokacije za sutra, kako bismo što pre završili sa ovim svedokom.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najs. Prekidamo sa radom i nastavljamo sutra u 9.00.